

ระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาของต่างประเทศที่อาจพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาตามบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใดควรจําระใหม่

๓.๑ ความนำ

ระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาของต่างประเทศที่จะนำมาพิจารณาในบทนี้ คงได้แก่ระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรสของประเทศฝรั่งเศส (La communauté réduite aux acquêts หรือ The Community of Acquisition) ซึ่งเดิมเป็นระบบเพื่อเลือก แต่ได้เปลี่ยนเป็นระบบตามกฎหมายเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายเมื่อ ปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรสของประเทศเยอรมัน (The Community of Income and Profits) ซึ่งเดิมเป็นระบบเพื่อเลือก แต่ได้ถูกยกเลิกไปเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ และระบบแบ่งรายได้ตามกฎหมายฝรั่งเศส (participation aux acquêts) ซึ่งเป็นระบบเพื่อเลือกที่เกิดขึ้นหลังการแก้ไขกฎหมายปี ค.ศ. ๑๙๕๗ และระบบสินบริคตทรัพย์สินเกินของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (Zugewinnegemeinschaft) ซึ่งเป็นระบบตามกฎหมาย

๓.๒ ระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรส (La communauté réduite aux acquêts) ของประเทศฝรั่งเศส

๓.๒.๑. ระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรสก่อนการแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ แม้ว่าประมวลแพ่งฝรั่งเศสก่อนการแก้ไขปี ค.ศ. ๑๙๖๕ จะยอมให้คู่สมรสทำสัญญาถอนสมรสเพื่อแก้ไขระบบทรัพย์สินบริคตใหม่ลักษณะต่าง ๆ กันได้ถึงแปดลักษณะ (๑) แต่ที่พบว่ามีการลดขนาดของทรัพย์สินที่บริคตมากกว่าการขยายขนาดของทรัพย์สินบริคต (๒) เพราะพบว่าระบบสินบริคตหลังการมีทรัพย์สินและสินสมรสมีผลเกือบเท่าระบบสินบริคตทั่วไป เมื่อ

(1) มาตรา 1497

(2) เช่นวิธีกำหนดค่าใช้จ่ายทรัพย์สินที่มีมาก่อนสมรสเป็นสินบริคตด้วย (clause d'abaissement)

พิจารณาว่าอสังหาริมทรัพย์ไม่มีความหมายในระบบเศรษฐกิจสังคมที่ก้าวหน้า จึงเป็น
 ธรรมดาอยู่เองที่ผู้ที่ทำสัญญาโอนสมรส เพื่อเลือกระบบทรัพย์สิน จะนิยมเลือกระบบสิน-
 บริคตต์ เฉพาะสินสมรสมากที่สุด^(๓) วัตถุประสงค์สำคัญของระบบนี้คือ กันสังหาริมทรัพย์
 บางชนิดตกเป็นสินเคิม (propre) กล่าวคือ ระบุให้ทรัพย์สินบางชนิดเท่านั้นที่ถือว่าเป็น
 เป็นสินสมรส อันตองบริคตต์กัน นั่นคือ^(๔)

๑. รายได้จากการทำงาน (earnings) ของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ไม่ว่า
 จะได้มาโดยรวมกันหรือแยกกันในระหว่างสมรส

๒. ทรัพย์สินที่สะสมได้จากดอกผลและรายได้ของทรัพย์สินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

๓. ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาโดยเสียค่าตอบแทนในระหว่างสมรส

แต่ทั้งนี้บทบัญญัติสันนิษฐานว่า ในกรณีที่สงสัยว่าทรัพย์สินใดมีอยู่ในขณะสมรสหรือ
 มีขึ้นภายหลัง ให้ถือว่าเป็นสินสมรส จนกว่าจะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น^(๕) แต่โดยที่ใน
 ความสัมพันธ์ตามปกติในครอบครัวนั้น โอกาสที่ทรัพย์สินจะปนเปกันมีไม่มาก จึงมีบทบัญญัติ
 เพิ่มเติมกำหนดว่า ในกรณีที่พิพาทกับบุคคลภายนอก การที่จะพิสูจน์ว่าทรัพย์สินใดไม่ใช่สินสมรส
 ต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด^(๖) แต่ในระหว่างคู่สมรสมีบทบัญญัติที่เข้มงวด โดยเฉพาะ^(๗)

(3) F.H. Lawson, A.E. Anton; L.Neville Brown (ed.),
 Introduction to French Law (3rd ed. rev.; Oxford:
 Clarendon Press 1967), PP.273-274

(๔) กฎประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขปี ค.ศ. ๑๙๖๕) มาตรา ๑๔๔๘ และ
 Lawson ed. op cit. p. 274

(๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๖๕) มาตรา ๑๔๔๕

(๖) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๖๕) มาตรา ๑๔๔๕ วรรค ๑

(๗) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๖๕) มาตรา ๑๔๔๕ วรรค ๑
 มาตรา ๑๕๐๒ และมาตรา ๑๕๐๔

สินบริกต์เฉพาะสินสมรสจึงประกอบด้วยรายได้จากการทำงานและเงินฝากของคู่สมรสและทรัพย์สินที่ชอควยเงินเหล่านั้น ภรรยาซึ่งปกติทำงานบ้านและดูแลครอบครัวก็ยังคงได้ส่วนแบ่งอันเป็นธรรมจากการทำงานของสามี แต่ภรรยาทำงานที่มิใช่รายได้ รายได้นั้นก็จะตกเป็นสินสงวน (biens réservés) (๘)

ในคานทัศน์นั้นคู่สมรสอาจวางข้อกำหนดจำกัดหนี้ที่กองสินบริกต์ของ รับผิดชอบได้ดังนี้คือ ข้อกำหนดแยกหนี้สิน (La clause de séparation des dettes) (๙) เพื่อระบุว่าหนี้สินของฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่อาจบังคับเอาจากกองสินบริกต์ (โดยปกติก็ยกเว้นหนี้ที่มาก่อนสมรส) ซึ่งคู่สมรสมักนิยมระบอข้อกำหนดทำนองนี้เมื่อก่อนหรืออาจใช้ข้ออ้างที่ว่าภาระหนี้สินต้องแบ่งแยกตามส่วนแบ่งหนี้สินก็ตาม และข้อกำหนดที่ว่าทรัพย์สินใดที่คู่สมรสฝ่ายใดคนมาสู่กองสินบริกต์จะไม่มีหนี้สินติดพัน (La clause d'apport franc et quitte)

ในคานการแบ่งทรัพย์สินนั้นคู่สมรสอาจวางข้อกำหนดในสัญญาก่อนสมรสที่ให้คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้รับเงินจำนวนหนึ่งหรือทรัพย์สินใดที่ระบุไว้เช่น เครื่องเพชร หรือภาพเขียน ก่อนที่จะมีการแบ่งทรัพย์สินบริกต์ในกรณีที่เราทรัพย์สินสิ้นเปลือง (La clause de préciput) แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่ออำนาจจัดการและจำหน่ายของสามีในระหว่างการสมรส ข้อกำหนดที่ว่าเมื่อกับทรัพย์สินหมดลงแล้วและชดเชงไว้ในบ้านของคู่สมรสฝ่ายที่มีชีวิตอยู่เมื่อระบบทรัพย์สินนั้นสิ้นเปลือง ทั้งนี้เพราะเหตุผลในคานความสะดวกสบายหรือคุณค่าทางจิตใจ (๑๐) แต่ทั้งนี้ทั้งสง เกตว่าข้อกำหนดทำนองนี้ต่างจากข้อกำหนดที่ว่าคู่สมรสฝ่ายที่มี

(๘) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขปี คศ. ๑๙๖๕) ม.๒๒๖ วรรค ๒

(๙) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขปี คศ. ๑๙๖๕) ม.๑๕๑๐

(๑๐) Lawson et al (ed), op cit, p.275

(๑๑) Ibid, pp.275-276

ชีวิตจะต้องจ่ายค่าแห่งทรัพย์สินที่ตนต้องการมีไว้เมื่อระบบทรัพย์สินสิ้นสุดลง โดยคำนวณ
 ราคาตามวันที่ตราใช้สิทธิ (La clause commercial) ซึ่งเริ่มใช้กับกรณีการสมรสที่มีธุรกิจ
 วิชาชีพอันหนึ่งก่อนสมรส และต้องการโคจรกิจการนั้นไปเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง นอกจาก
 ข้อกำหนดเกี่ยวกับทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งหรือหลายอันถึงกล่าวข้างตนแล้ว คู่สมรสยังอาจวาง
 ข้อกำหนดเกี่ยวกับขนาดของส่วนแบ่งแห่งสินบริคตที่ตกลงกันได้หรือไม่ เท่ากันซึ่ง อาจ เกิดขึ้น
 เพราะเหตุสองประการ ประการแรก คู่สมรสฝ่ายหนึ่งอาจนำทรัพย์สินมาสู่กองสินบริคต
 มากกว่าอีกฝ่ายหนึ่งมาก ประการที่สอง การกำหนดให้แบ่งเท่ากันเสมอไปอาจทำให้ต้อง
 ขายทรัพย์สินที่คู่สมรสมุ่งประสงค์จะให้ฝ่ายที่มีชีวิตอยู่ได้ใช้ในกรณีระบบทรัพย์สินสิ้นสุดลง
 เพราะความตายของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ไม่ว่าควยประการใด หากมีการระบุให้ใดส่วนแบ่ง
 ไม่เท่ากัน ภาระในหนี้สินยอมไม่เท่ากันควย และการแบ่งสินบริคตที่ไม่เท่ากันนี้อาจทำ
 ในลักษณะที่ฝ่ายที่มีชีวิตอยู่ได้สินบริคตไปทั้งหมดแต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้โดยมีข้อกำหนด
 หรือไม่ได้กล่าวฝ่ายใดทรัพย์สินไปทั้งหมดจะต้องจ่ายเงินจำนวนที่ระบุไว้ให้แก่ทายาทของอีก
 ฝ่ายหนึ่ง (forfait de communauté) กล่าวคือมีการกำหนดล่วงหน้าว่าใครจะได้
 ทรัพย์สินใดไปโดยต้องจ่ายเงินเท่าใด

(๑๒) Ibid; p. 276

(๑๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขในปีคศ. ๑๙๖๕) ม. ๑๕๓๑

(๑๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขในปีคศ. ๑๙๖๕) ม. ๑๕๒๕

(๑๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส (ก่อนการแก้ไขในปีคศ. ๑๙๖๕) ม. ๑๕๒๐, ๑๕๒๒

๓.๒.๒ ระบบสินบริคดท์ เฉพาะสินสมรสหลังการแก้ไขในปี คศ. ๑๙๖๕

(๑) ลักษณะทั่วไป ในระบบสินบริคดท์ เฉพาะสินสมรสหลังการแก้ไขในปี คศ. ๑๙๖๕ ได้มีการแบ่งทรัพย์สินออกเป็นสามกองคือ กองสินเคิม (propre) ของ ภรรยา กองสินเคิมของสามี และกองสินสมรสที่บริคดท์กัน โดยให้ภรรยาได้มี อำนาจจัดการและใช้สอยซึ่งกองสินเคิมของตนทำนองเดียวกับอำนาจที่มีอยู่เหนือ กองทรัพย์สินสงวน (biens réservés) ^(๑๖) และสามีคงมีอำนาจจัดการสิน เคิมของตน และมีอำนาจจัดการสินสมรสภายใต้ข้อจำกัดบางประการ ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า มีการละทิ้งหลักที่ให้อำนาจสามีในการจัดการทรัพย์สินทั้งสามกอง

ระบบสินบริคดท์ เฉพาะสินสมรสนี้ ในปัจจุบันเป็นระบบตามกฎหมาย กล่าวคืออาคิสมรสไม่ได้ทำสัญญาก่อนสมรสกำหนดเป็นอย่างอื่น ก็จะต้องใช้ระบบสินบริคดท์ เฉพาะสินสมรส ^(๑๗) ^(๑๘)

(๑๖) รายละเอียดเรื่องกองทรัพย์สินสงวน ดูจาก ข้อ ๒.๕ ประวัติของ ระบบทรัพย์สิน ระหว่างสามีภรรยาตามกฎหมายฝรั่งเศส, นาสัง เกตวาระบบสินบริคดท์ เฉพาะ สินสมรสนี้กล่าวถึงกองทรัพย์สินสงวนด้วย ดูประมวลแห่งฝรั่งเศส ม. ๑๔๑๕, ม. ๑๔๐๑

(๑๗) การทำสัญญาก่อนสมรสตามประมวลแห่งฝรั่งเศสมีข้อจำกัดบางประการคือ ต้องไม่ ขัดต่อศีลธรรมอันดีหรือบทบัญญัติทั่วไปในเรื่อง ระบบทรัพย์สิน (ม. ๑๓๘๗) ไม่เปลี่ยน ลำดับการรับมรดกตามกฎหมาย (ม. ๑๓๘๕) ไม่แกสิทธิหรืออำนาจเดิมที่มีภรรยา และต้องไม่แกอำนาจปกครองแห่งบิดามารดา (ม. ๑๓๘๘)

(๑๘) ประมวลแห่งฝรั่งเศส ม. ๑๓๘๗, ม. ๑๓๕๓ วรรค ๒ และ ม. ๑๔๐๐ (ซึ่งมีความซ้ำ กับ ม. ๑๓๕๓ วรรค ๒)

(๒) กองทรัพย์สิน ในความคิดของกฎหมายฝรั่งเศส กองทรัพย์สินแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ สินทรัพย์ (l'actif) และหนี้สิน (le passif) (๑๙)

ก. สินทรัพย์ สินทรัพย์ของคู่สมรสอาจแยกออกเป็นสามประเภทคือ กองสินบริกณฑ์ กองสินเกม และกองสินสงวนหรือสินส่วนตัว

๑.) กองสินบริกณฑ์ ประมวลแพ่งฝรั่งเศสมาตรา ๑๘๐๑ บัญญัติไว้ว่า

" กองสินบริกณฑ์ ได้แก่ สินทรัพย์ที่เพิ่มพูนที่คู่สมรสทำมาหาได้ในระหว่างสมรส ไม่ว่าแยกกันหรือรวมกัน และไม่ว่าเป็นผลของกิจการส่วนตัวหรือเงินออมแห่งคอกณผลหรือรายได้ของสินเกม

สินสงวนของภรรยา แมว่า จะมีอำนาจจัดการพิเศษโดยผลของมาตรา ๒๒๔ ก็เป็นส่วนหนึ่งของสินบริกณฑ์ "

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีการแบ่งแยกระหว่างทรัพย์สินที่เกิดจากการทำงาน และที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน และทรัพย์สินที่เกิดจากการทำงานนั้น แม้จะตกเป็นสินบริกณฑ์ คู่สมรสฝ่ายที่หาทรัพย์สินนั้นมาก็มีสิทธิจำหน่ายได้เต็มที่เมื่อมีส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (๒๐) ในส่วนทรัพย์สินที่ไม่ได้ทำมาหาได้ แต่เกิดจากคอกณผลหรือรายได้ของสินเกมนั้น

(๑๙) Lawson et al.(ed.), op.cit, p.255

(๒๐) กฎประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๒๒๔, สถานะการณเช่นนี้มาตั้งแต่สมัยที่การใช้ระบบกองทรัพย์สินสงวน เมื่อปี ค.ศ.๑๘๐๗ แต่เพิ่มจะมาขยายใช้เป็นการทั่วไปเมื่อ ค.ศ.

กึ่ง เป็นสินบริคณห์ตราบเทาที่ขังไม้ไค้ไป (๒๑) ทำให้เกิดความคิดใหม่ทีเรียกวา les
propres a vccation communautaire ซึ่งน่าจะสร้างมู้ว้าไค้หลายประการ (๒๒)

นอกจากทบัญญัตินิยามโดยตรงแล้ว ประมวลแพ่งฝรั่งเศสยังมีบทบัญญัติ
สันนิษฐานวาททรัพย์สินใด ๆ ไม่ว่าจะเป็สิ่งหาริมทรัพย์สินหรือสิ่งหาริมทรัพย์สินให้ถือว้าเป็สิน
บริคณห์ ถ้าหากไม่สามารถพิสูจน์วาททรัพย์สินนั้นเป็สินเกิม (๒๓)
สภาพของทรัพย์สินหรือเอกสาร กล่าวคือ ในกรณีที่ไม่ม่เอกสารหรือบู้ชีรายช้อทรัพย์สิน
ศาลยอมพิสูจน์จากเอกสารในเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องตระกูล ทะเบียนตาง ๆ รวมทั้งเอกสาร
ของธนาคารและใบเสร็จรับเงิน และในกรณีจำเป็ ศาลอาจยอมรับฟังพยานบุคคลหรือ
กำหนดช้อสันนิษฐานไค้ถ้าหากวากุสมรสไม่อาจหาเอกสารหรือพยานตาง ๆ มายืนยัน (๒๔)

(๒๑) กล่าวคือ มาตรา ๑๕๐๑ ใช้คำว่า เงินออม (economies) และมาตรา ๑๕๐๓
วรรค ๒ บัญญัติว้า "กองสินบริคณห์จะมีสิทธิเฉพาะคอกผล [ของสินเกิม] ที่ไค้มา
และไม่ไค้ไป แต่ในขณะที่มีการเลิกระบบทรัพย์สินบริคณห์ กองสินบริคณห์อาจ
คำนวณสินสมรสโดยคิครชเค ขยในกรณีที่คสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไค้ละเลยที่จะเก็บคอก
ผล หรือไค้คอกผลไปโดยทุจริต แต่หังนี้ไม่ให้เรียกรองย้อนหลังเกินกว้าห้าปี"

(๒๒) กล่าวคือ ภรรยาเป็เจ้าของสินเกิม ซึ่งมีสิทธิไค้ช้อยและไค้คอกผล แต่ส่วนคอกผล
กลับตกอยแก่กองสินบริคณห์ ซึ่งสามีมี่อำนาจจัดการ ซึ่งรวมถึงการไค้ช้อยและไค้
คอกผล

(๒๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๒ วรรค ๑

(๒๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๒ วรรค ๒

๒.) กองสินเคิม การที่มีข้อสันนิษฐานในเรื่องสินบริคณฑ์ ทำให้การพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเป็นสินเคิมหรือไม่ มีความสำคัญ สินเคิมได้แก่

๑. ทรัพย์สินที่คู่สมรสมีกรรมสิทธิ์หรือครอบครองในวันทำการสมรส
๒. ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการรับมรดกตามกฎหมายหรือตามพินัยกรรม หรือโดยการให้โดยเสนหา (๒๕) ทั้งนี้เมื่อผู้ให้โดยเสนหาไม่ใคร่บวกรให้เป็นสินบริคณฑ์ และในกรณีที่ผู้ให้มรดกให้แก่อุปสมบททั้งสองฝ่าย มีข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าให้เพื่อเป็นสินบริคณฑ์ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดในสัญญาให้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น (๒๖) ส่วนทรัพย์สินที่ได้จากการให้หรือการตกทอดจากบิดามารดา หรือผู้บุพการีอันมาซึ่งคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการให้หรือตกทอดตามหน้าที่โดยกฎหมายหรือเพื่อจะชำระหนี้ ทรัพย์สินเหล่านี้ให้ถือว่าเป็นสินเคิม เว้นแต่กรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้มีการชดเชย (recompense) (๒๗)

๓. ทรัพย์สินที่ได้มาในฐานะอุปกรณของสินเคิม รวมทั้งมูลค่าใหม่ และมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากราคาปกติขึ้นด้วย เว้นแต่กรณีที่ถูกกฎหมายให้มีการชดเชย (๒๘)

๔. ทรัพย์สินที่เข้ามาแทนสินเคิม ไม่ว่าจะโดยการชวงสิทธิ์หรือโดยการเรียกค่าเสียหาย (๒๙)

สำหรับกรณีที่คู่ทรัพย์สินมาและทรัพย์สินไม่สามารถแบ่งแยกได้ ให้คู่สมรสฝ่ายที่คู่ทรัพย์สินมาเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียว แต่ผู้นั้นจะต้องชดเชยให้แก่กองสินบริคณฑ์ สำหรับจำนวนที่ตนได้ไป (๓๐)

- (๒๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๕ วรรค ๑
- (๒๖) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๔ วรรค ๒
- (๒๗) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๕ วรรค ๒
- (๒๘) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๖ วรรค ๑
- (๒๙) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๖ วรรค ๒
- (๓๐) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๘

๕. ทรัพย์สินที่กฎหมายถือว่าเป็นสินเกมโดยสภาพ ซึ่งแม้ว่าคุณสมรส จะโคม่าในระหว่างสมรสก็คงให้เป็นสินเกมนั่นก็คือ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้สอยส่วนตัว ทรัพย์สินที่โคม่าจากการฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจ สิทธิได้รับ บำเหน็จบำนาญ และกล่าวโดยทั่วไปรวมถึงทรัพย์สินทุกชนิดที่มีลักษณะเฉพาะตัว และสิทธิซึ่ง เป็นสิทธิเฉพาะตัว (๓๑) และสินเกมที่ถือว่าเป็นสินเกมโดยสภาพนั้นรวมถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ (profession) (๓๒) ทั้งนี้ทั้งนี้เครื่องมือเครื่องใช้เช่นนี้ ไม่ได้เป็นส่วนอุปกรณ์ของกิจการค้า หรือเป็นการโคม่ามาเนื่องจากการใช้ทรัพย์สินซึ่ง เป็นส่วน หนึ่งของสินบริคณห์ (๓๓)

๓.) กองสินสงวน

ทรัพย์สินสงวนหรือทรัพย์สินส่วนตัวใดแก่ ทรัพย์สินที่ภรรยาโคม่า เพราะการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะโคม่าโดยเป็นผลกำไร หรือโคม่าในลักษณะของเงินเคื้อบ หรือค่างาน (๓๔) โดยต้องเป็นการประกอบอาชีพหรือธุรกิจที่ทำให้อายุได้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสามี กล่าวคือไม่รวมถึงกรณีที่ช่วยทำงานในการประกอบอาชีพของสามี หรือเพียงแคช่วยทำงานบ้าน และโดยผลของบทบัญญัติมาตรา ๒๒๔ วรรค ๒ ของประมวลแพ่งฝรั่งเศส ภรรยาที่มีอำนาจ จักการและจำหน่าย แดทรัพย์สินสงวนเหล่านั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของสินบริคณห์ซึ่งจะตองนำมา พิจารณาในเมื่อมีการแบ่งทรัพย์สิน (๓๕)

(๓๑) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๔ วรรค ๑

(๓๒) แมวาคำในกฎหมายจะใช้คำว่า วิชาชีพ (profession) แต่เนื่องจากศาล ตีความคำนี้ให้หมายความถึงอาชีพหรือธุรกิจใดค่าง จึงน่าจะเข้าใจว่าหมายถึงอาชีพ

ดู Lawson et al (ed.) op.cit.p.256 note 3

และดู ป.พ.พ.บรรพ ๕ (ฉบับที่สอง) ม.๑๕๓๒ (๒) ซึ่งใช้ทั้งคำว่า อาชีพและวิชาชีพ

(๓๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๔ วรรค ๒

(๓๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๒๒๔

(๓๕) Lawson et al (ed.) op.cit. p.256

(๓๖) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๑ วรรค ๒

ในส่วนหนี้สินส่วนตัวของภรรยาอันยอมผูกพันเฉพาะสินเคิมของภรรยา
 ซึ่ง เป็นกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์ และทรัพย์สินสงวนของภรรยา (๕๒) หนี้สินส่วนตัวของภรรยา
 อาจเกิดจากการประกอบอาชีพแยกต่างหากจากสามี และสินเคิมกับทรัพย์สินสงวนของภรรยา
 ย่อมอาจถูกผูกพันโดยผลของการประกอบอาชีพนั้น (๕๓) แต่การชำระหนี้ที่เกี่ยวกับการประกอบ
 อาชีพของภรรยา คงกล่าวข้างต้น อาจจะมีบังคับชำระจากทรัพย์สินที่เป็นสินบริคณห์ และอาจจะ
 เอาแม่แต่สินเคิมของสามี โทกาสามีให้ความยินยอมโดยชัดแจ้งแล้ว ถ้าสามีได้เข้าไปมีสิทธิ
 จัดการในการประกอบอาชีพของภรรยาด้วย เจ้าหนี้ก็สามารถบังคับได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้
 นี้ เจ้าหนี้ยังสามารถบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วได้อีก ถ้าสามีให้ความยิน
 ยอมโดยการจกไว้ในเอกสารทะเบียนการค้า (๕๔)

๓.) หนี้สินซึ่งผูกพันกองสินบริคณห์ การชำระหนี้สินของสามีในระหว่าง
 สมรสไม่ว่าด้วยเหตุใด ย่อมติดตามชำระหนี้เอาจากกองสินบริคณห์ได้เสมอ เว้นแต่หนี้สินได้
 เกิดขึ้นเพราะสามีทุจริต (fraude du mari) และบุคคลภายนอกรู้เห็นเป็นใจด้วย
 แต่อย่างไรก็ดี เมื่อได้ชำระหนี้สินนั้นไปแล้วจะต้องมีการชดเชยให้ (récompense)
 ให้แก่กองสินบริคณห์ (๕๕) แต่เจ้าหนี้ของสามีไม่สามารถบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินสงวน
 (biens réservés) (๕๖) เว้นแต่หนี้สินนั้นจะได้กระทำขึ้นเพื่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว
 หรือเพื่อการศึกษาของบุตร (๕๗)

(๕๒) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๕

(๕๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๒๐ วรรค ๑

(๕๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๒๐ วรรค ๒

(๕๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๓ วรรค ๑

(๕๖) ซึ่งมีแต่ของภรรยา

(๕๗) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๓ วรรค ๒

ส่วนการชำระหนี้ของภรรยาในระหว่างที่มีการสมรสคงติดตามเอา
ชำระหนี้ได้จากกองสินบริคตเฉพาะกรณีดังต่อไปนี้ คือ (๔๘)

๑. ถ้าความผูกพันให้ของชำระหนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากสัญญา
(เช่น ละเมิด)
๒. ถ้าความผูกพันให้ของชำระหนี้เกิดขึ้นจากสัญญาและสัญญานั้นได้รับความยินยอมจากสามีหรือได้รับอนุญาตจากศาล
๓. ความผูกพันให้ของชำระหนี้เกิดขึ้นจากสัญญาอันเกี่ยวเนื่องกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวหรือการศึกษาของบุตร

๔.) การเอาทรัพย์สินอันชดเชยสินบริคต หนี้สินซึ่งผูกพันเฉพาะตัวแต่ได้เอาชำระหนี้จากกองสินบริคตหนี้สินบริคตยอมมีสิทธิที่จะได้รับการชดเชย (récompense) สำหรับหนี้สินที่ความผูกพันนั้นได้ผูกพันไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือได้ใช้จ่ายไปเพื่อไถ่มา รักษาไว้ หรือเพื่อซ่อมแซมสินเคิมของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (๔๘) และกองสินบริคตยอมมีสิทธิที่จะได้รับการชดเชย ถ้ากองสินบริคตหนี้สินได้จ่ายค่าปรับในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำความผิดอาญา หรือค่าสินไหมทดแทนในกรณีละเมิด (délits) หรือกึ่งละเมิด (quasi-délits) (๕๐) หรือได้ใช้จ่ายไปเพื่อชำระหนี้ที่คู่สมรสได้กระทำลงอันเป็นการฝ่าฝืนหน้าที่ระหว่างสามีภรรยา (๕๑)

(๓) การจัดการทรัพย์สิน ในเรื่องการจัดการทรัพย์สินนั้นต้องแยกพิจารณาออกเป็น การจัดการสินบริคต การจัดการสินเคิม และการจัดการสินสงวน หรือสินส่วนตัวของภรรยา

(๔๘) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๔

(๔๙) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๖

(๕๐) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๗ วรรค ๑

(๕๑) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๑๗ วรรค ๒

ก. การจัดการสินบริคณห์

๑.) หลักทั่วไป หลักทั่วไปของการจัดการสินบริคณห์นั้น ให้สามีเป็นผู้จัดการกองสินบริคณห์ (ซึ่งมีแต่สินสมรส กล่าวคือไม่รวมสินเดิมของทั้งสองฝ่าย และ ไม่รวมทรัพย์สินสงวนของภรรยา) แต่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำผิดพลากทั้งหลายอันเนื่องมาจากการจัดการ (นั่นก็คือจะต้องเอาสินเดิมของสามีมาใช้กองสินบริคณห์) และสามีมีอำนาจจำหน่ายสินบริคณห์ ทั้งนี้ต้องกระทำโดยไม่ทุจริต (sans fraude) และต้องทำภายใต้ขอยกเวนหรือขอยกจำกัดกฎหมายกำหนด ขอยกจำกัดที่ว่าใดแก่

๑. การที่สามีไม่สามารถจำหน่ายในระหว่างมีชีวิต ซึ่งทรัพย์สินบริคณห์ทั้งหลายโดยไม่มีค่าตอบแทน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากภรรยา แม้ทั้งที่จะเป็นการจำหน่ายให้แก่บุตรที่เกิดร่วมกันก็ตาม (๕๓)

๒. การที่สามีไม่สามารถทำพันธกรรมจำหน่ายสินบริคณห์เกินกว่าส่วนของตน (๕๔)

๓. การที่สามีไม่สามารถโอนหรือก่อทรัพย์สินให้ผู้อื่นสังหาริมทรัพย์ หรือกิจการค้า เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากภรรยา และกรณีเป็นเช่นเดียวกันสำหรับตราสารทางการค้าที่ห้ามผ่านมือ และสั่งหาทรัพย์สินที่ต่อประกาศต่อสาธารณชนเมื่อมีการโอน (๕๕)

(๕๒) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๒๑

(๕๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๒๒

(๕๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๒๓ วรรค ๑ ผู้รับพันธกรรมจึงไม่ผิดกับทรัพย์สินไปหมดทั้งสิ้น คงได้รับไปแต่ค่าชดเชยแห่งราคาทรัพย์สินส่วนที่ตนควรได้รับ ดู ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๒๓ วรรค ๒, และ วรรค ๓

(๕๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๒๔ วรรค ๑

๔. การที่สามีไม่สามารถจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตน

จึงจะกล่าวต่อไปโดยปราศจากความเห็นชอบของภรรยา นั่นก็คือ การให้เขาซึ่งทรัพย์สิน
เกษตรกรรม อสังหาริมทรัพย์ที่เขาเพื่อการค้า การอุตสาหกรรม หรือการประกอบ
อาชีพช่างฝีมือ และในการให้เขาทรัพย์สินเหล่านั้นสามีจะต้องอยู่ภายใต้วิธีการทางกฎหมาย
ที่กำหนดไว้สำหรับผู้ทรงสิทธิเก็บกิน (usufruiter) ควบ

๒.) มาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

ได้แก่การที่ให้อำนาจแก่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่ระ รวง คอศาลว่า คู่สมรสของตนไม่สามารถ
ที่จะแสดงเจตนาใดหรือว่าในการจัดการทรัพย์สินของคู่สมรสของตน ไม่ว่าจะป็นสินบริคณห์
หรือสินสงวนใดแสดงให้เห็นว่าไม่มีความสามารถหรือมีเจตนาทุจริตโดยจำหน่ายหรือใช้สอย
คอกผลอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งยอมเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ของครอบครัว และขอให้ผู้รวงมี
อำนาจจัดการแทนได้ ทั้งนี้ตองนำเอาบทบัญญัติ เรื่องการแบ่งทรัพย์สินมาตรา ๑๔๕๕ ถึง
มาตรา ๑๔๕๗ มาบังคับโดยอนุโลม (๕๗) ทั้งนี้ผู้รวงมีอำนาจทำได้เสมือนตัวผู้มอำนาจจัดการ
เต็ม แต่ถาเป็นกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตจากกรรมอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ผู้รวงจะทำใดต่อเมื่อได้รับ
อนุญาตจากศาล (๕๘) แต่ผู้ที่ถูกถอนอำนาจจัดการอาจรวงขอให้ตนกลับมามีอำนาจจัดการใหม่ได้ (๕๙)

ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้กระทำการฝ่าฝืนอำนาจของตน
ในการจัดการสินบริคณห์ หรือสินสงวน และถาคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ให้สัตยาบันด้วย คู่สมรส
อีกฝ่ายหนึ่งนั้นอาจขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรร โก และการฟ้องขอให้เพิกถอนการกระทำให้ฟอง
ภายใน ๒ ปี นับแต่คู่สมรสนั้นได้รู้ถึงการกระทำนั้น แต่ไม่ให้ชากว่า ๒ ปี นับแต่วันที่ระบสิน
บริคณห์สิ้นสุดลง (๖๐)

- (๕๖) ประมวลแพ่งฝรังเศส ม.๑๔๒๔ วรรค ๒
- (๕๗) ประมวลแพ่งฝรังเศส ม.๑๔๒๖ วรรค ๑
- (๕๘) ประมวลแพ่งฝรังเศส ม.๑๔๒๖ วรรค ๒
- (๕๙) ประมวลแพ่งฝรังเศส ม.๑๔๒๖ วรรค ๓
- (๖๐) ประมวลแพ่งฝรังเศส ม.๑๔๒๗

ข. การจัดการสินเกิน คู่สมรสแต่ละฝ่ายมีอำนาจจัดการสินเกินของตน ตลอดจนจำหน่ายสินเกินของตน (๒๑) เพราะคู่สมรสแต่ละฝ่ายต่างมีกรรมสิทธิ์โดยเต็มที่อยู่ในสินเกินของตน (๒๒) แต่เนื่องจากการแก้ไขกฎหมายได้สังเกตเห็นว่าภรรยาอาจพอใจปล่อยให้สามีจัดการสินเกินของตนต่อไป จึงได้มีบทบัญญัติกำหนดสิทธิหน้าที่ของสามีในกรณีที่สามีเข้าไปจัดการแทน ว่าสามีมีอำนาจเสมือนตัวแทน กล่าวคือ มีอำนาจจัดการและใช้สอย แต่ไม่มีอำนาจจำหน่าย (๒๓) และสามีต้องรับผิดชอบในความผิดพลาดเกี่ยวกับการจัดการสินเกินของภรรยา ถ้าสามีเข้าไปมีส่วนในการดำเนินการโอน หรือเก็บรักษาเงินอยู่ควย หรือสามีได้เข้าไปได้รับเงินหรือได้รับประโยชน์จากเงินนั้น (๒๔)

ค. การจัดการสินสงวนหรือสินส่วนตัว ภรรยาอาจมีสิทธิที่จะจัดการสินสงวนหรือสินส่วนตัว (biens réservés) ของตน เช่นเดียวกับที่สามีจัดการสินบริคณห์ (๒๕) แต่ทงนั้นขอจำกัดอยู่บางในเมื่อภรรยาไม่สามารถแสดงเจตนาหรือทุจริตในการจัดการทรัพย์สิน (๒๖)

(๒๑) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๒๘

(๒๒) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๐๓

(๒๓) กฎประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๓๑ และกฎ ม.๑๕๓๒ ซึ่งกล่าวถึงกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสอดเข้าไปจัดการต้องรับผิดชอบที่เหลือเป็นलगอกหรือได้ใช้สอยโดยฉ้อโกง แต่ถาเป็นผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินคดีคน ฝ่ายที่สอดเข้าไปจัดการต้องรับผิดชอบไม่จำกัด

(๒๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๓๐

(๒๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๒๕

(๒๖) กฎ เรื่องมาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ที่กล่าวแล้วข้างตน

(๘) การนำเอาทรัพย์สินเข้าทดแทนสินไหมและการเอาสินบริคค์ให้ชดเชยสินไหม

ก. หลักเกณฑ์ทั่วไป ความคิดในกฎหมายฝรั่งเศสนั้น มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ
กับการเอาทรัพย์สินเข้าแทนที่สองวิธีด้วยกันคือ

๑) การเอาทรัพย์สินเข้าทดแทน (Emploi) กล่าวคือ
ในสมัยก่อนหน้าการแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๘๖๕ นั้น เมื่อมีการเอาทรัพย์สินจากกองใดกองหนึ่ง
ไปใช้เพื่อประโยชน์ของอีกกองหนึ่ง เช่น เมื่อขายทรัพย์สินอันเป็นสินไหม หรือเมื่อได้รับ
ชำระหนี้ในสิทธิเรียกร้องที่เป็นสินไหม เงินที่ได้รับมาตามปกติแล้วควรเป็นสินบริคค์เพราะ
เป็นคอกกผลแห่งสินไหม คู่สมรสใดแต่มีสิทธิเรียกร้อง การชดเชยจากกองสินบริคค์ แต่
เนื่องจากมีพฤติกรรมการเอาทรัพย์สินเข้าทดแทน (emploi) เงินที่ได้มาจากการขาย หรือ
การรับชำระหนี้จึงเข้าแทนที่ ซึ่งถือเป็นการช่วงสิทธิ์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ภรรยาใน
อันที่จะมีหลักประกันที่แน่นอน คือตัวทรัพย์สินเข้าทดแทนยิ่งกว่าตัวสิทธิเรียกร้องให้ชดเชย
แต่การที่จะกำหนดว่าจะต้องเอาทรัพย์สินเข้ามาทดแทนหรือไม่ โดยปกติเป็นดุลพินิจของสาม
เวนแต่สัญญาก่อนสมรสจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น และแม้ในกรณีที่สามเวนเลือกที่จะให้เอาทรัพย์สิน
สินเข้าทดแทน (reemploi) ภรรยาก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธการเอาทรัพย์สินเข้าทดแทนเพื่อใช้
สิทธิเรียกร้องให้ชดเชย (récompense) ในภายหลัง นั่นก็คือ เมื่อเอาทรัพย์สินไหมของ-
ภรรยาไปขาย ภรรยาจะต้องแสดงเจตนาให้แจ้งชัดว่าตนประสงค์จะรับเงินที่ได้จากการขาย
ทรัพย์สินไว้แทน (๒๓)

๒) การเอาทรัพย์สินชดเชย (récompense) ย่อมเกิดขึ้น
เมื่อได้มีการเอาทรัพย์สินในกองใดกองหนึ่งไปใช้เพื่อประโยชน์แก่กองทรัพย์สินอีกกองหนึ่ง
และไม่ได้มีการเอาทรัพย์สินเข้าทดแทน และเมื่อระบบทรัพย์สินสิ้นสุดลง ก็ต้องมีการชดเชย
เช่น เมื่อกองสินบริคค์ได้ประโยชน์งอกเงยกว่าวิธีที่เป็นเหตุให้กองสินไหมลดลง ก็ต้องมีการ
ชดเชยสินไหม (๒๔)

(๒๓) Lawson et al (ed.), pp.257-259

(๒๔) Ibid, p.263

วิธีการเอาทรัพย์สินเข้าทดแทน (emploi) และวิธีการที่เอาทรัพย์สินชดเชย (récompense) นี้ ยังคงมีใช้อยู่ในระบบสินบริคตต์ โดยเฉพาะสินสมรส ซึ่งยังคงมีหลักเกณฑ์แบ่งแยกทรัพย์สินของคุณสมรสออกเป็นสินบริคตต์ และทรัพย์สินของคุณสมรสเองคือสินเดิมหรือทรัพย์สินสงวน และน่าสังเกตว่าการเอาทรัพย์สินทดแทนมีประโยชน์มากโดยเฉพาะในกรณีที่มีการเงินเพื่อ (๒๙)

ข. วิธีการเอาสินบริคตต์ชดเชยสินเดิมและวิธีการเอาทรัพย์สินเข้า

ทดแทนสินเดิม

กองสินบริคตต์อาจจะต้องชดเชยให้แก่คุณสมรสฝ่ายที่เป็นเจ้าของทุก ๆ ครั้งที่น่าเอาสินเดิมมาใช้เพื่อประโยชน์ของสินบริคตต์ ในกรณีดังกล่าวได้แก่การนำเอาเงินสดซึ่งเป็นสินเดิมหรือเป็นเงินสดที่ได้จากการขายสินเดิมมาใช้โดยไม่มีการเข้าแทนที่สินเดิมและถ้ามีการคัดค้านในเรื่องนี้ การพิสูจน์ว่ากองสินบริคตต์ได้เอาสินเดิมมาใช้เพื่อประโยชน์ของกองสินบริคตต์ให้กระทำได้อันใด ๆ วิธีแม่ว่าจะเป็นการสืบพยานบุคคล หรือตั้งข้อสันนิษฐานก็ตาม (๓๐)

การเอาทรัพย์สินเข้าทดแทนสินเดิมนั้น ให้ถือเสมือนหนึ่งว่าได้มีการทดแทนสินเดิมให้แก่คุณสมรสฝ่ายหนึ่งเมื่อได้มีการบอกกล่าวโดยชัดแจ้งแล้ว การใช้จ่ายนั้นได้กระทำไปจากเงินสดซึ่งเป็นสินเดิม หรือเงินสดที่ได้มาจากการเอาทรัพย์สินเดิมไปแล้ว แต่จะต้องมีการชดเชยคืน และผู้ชดเชยคืนนั้นได้บอกกล่าวไว้เช่นเดียวกัน ในกรณีที่มิได้มีการบอกกล่าวไว้ในพินัยกรรม การชดเชยคืนให้กระทำระหว่างคุณสมรสและชดเชยคืนระหว่างคุณสมรสนี้จะมีผลเฉพาะคุณสมรสเท่านั้น และการทดแทนอาจกระทำเป็นการล่วงหน้าก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ทรัพย์สินที่เข้ามาแทนเพราะการขาย หรือเพราะการใช้จ่ายเงินสดในกองสินเดิมให้เป็นสินเดิมไปควม ภายใต้เงื่อนไขว่าจำนวนเงินที่นำมาจากกองสินเดิมจะต้องนำไปให้กองสินบริคตต์ก่อนที่จะมีการชำระบัญชี และถ้าราคาของทรัพย์สินที่เข้ามาเกินกว่าจำนวนเงินที่กองสินบริคตต์

(๒๙) Ibid, p. 385.

(๓๐) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม. ๑๔๓๓

(๓๑) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม. ๑๔๓๔ วรรค ๑

นำไปใช้กองสินบริคณห์มีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยสำหรับส่วนที่เกินนั้น อย่างไรก็ตามถ้าจำนวนเงินที่จะไปชดเชยมีจำนวนสูง เกินกว่าครึ่ง ของราคาทรัพย์สินที่ได้มา หรือทรัพย์สินที่ได้มาให้เป็นของกองสินบริคณห์ แต่กองสินบริคณห์จะต้อง ชดเชยอีกส่วนหนึ่งให้แก่กองสินเคิมของคุสมรสนั้น (๗๒)

ในกรณีที่สามีจำหน่ายสินเคิมของภรรยาและหาทรัพย์สินอื่นมาทดแทนให้ภรรยา ภรรยามีสิทธิที่จะไม่ยอมรับทรัพย์สินที่มาแทนนั้น ได้ถ้าภรรยาปฏิเสธที่จะรับ ภรรยามีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยตามราคาของสินเคิมของตนที่ตกขายไป (๗๓) ในกรณีที่บิดามารดา (ฝ่ายหญิง) มอบทรัพย์สินไว้เป็นกองทุนให้บุตร และถ้าบิดามารดาได้ตั้งกองทุนให้บุตรโดยไม่ได้กำหนดส่วนไว้ว่าฝ่ายใด (บิดามารดา) ให้เท่าใด ให้ถือว่าคุสมรสคือบิดามารดาให้คนละครึ่ง ทั้งนี้โดยหักออกจากส่วนในสินบริคณห์ก็ได้หรือหักออกจากสินเคิมก็ได้ ในกรณีที่หักออกจากกองสินเคิม คุสมรสฝ่ายที่สินเคิมของตนได้ถูกนำไปก่อตั้งกองทุน คุสมรสอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องชดเชยให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งที่หักสินเคิมไปนั้น โดยคำนวณราคาทรัพย์สินในขณะที่ได้ตั้งกองทุน (๗๔)

(๕.) การเลิกระบบสินบริคณห์เฉพาะสินสมรส

การเลิกระบบสินบริคณห์เฉพาะสินสมรสอาจมีได้ ๒ กรณี คือ (๗๕)

๑. โดยการตายของคุสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
๒. โดยการสาปสูญภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา ๑๒๔ (๗๖)
๓. โดยการหย่า

(๗๒) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๓๔ วรรค ๒, ๓

(๗๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๓๕

(๗๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๓๘

(๗๕) ดู ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๔๔๑

(๗๖) กล่าวคือมีการตกลงใช้ระบบทรัพย์สินต่อไปแก่ทั้งที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสาปสูญ

- (๓๗)
๔. โดยการแยกกันอยู่
 ๕. โดยการแยกระบบทรัพย์สิน
 ๖. โดยการเปลี่ยนระบบทรัพย์สินโดยการทำสัญญาสมรส

การขอให้มีการแยกทรัพย์สิน มีได้สองกรณี คือ โดยการร้องขอของคู่สมรส หรือโดยร้องขอของเจ้านั้น กล่าวคือ ถ้าหากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจัดการกิจการในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีความประพฤติไม่สมควร ทำให้กองสินบริคณห์ตกอยู่ในอันตราย คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจฟ้องขอแยกทรัพย์สินนั้นเสียได้ แต่การทำข้อตกลงกันแยกทรัพย์สินนั้นเป็นโมฆะ (๓๘) และการแยกระบบทรัพย์สินแม้จะกระทำโดยคำพิพากษาของศาลยอมจะเป็นโมฆะถ้าหากมีใ้คำวินิจฉัยภายในกำหนดเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่คำพิพากษาดังที่กล่าวถึงและถ้าหากมีใ้ใ้การชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นไปภายใน ๑ ปี นับแต่เริ่มทำการชำระบัญชีกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนี้อาจจะขยายไปโดยคำสั่งของพิพากษาหัวหน้าศาล (๓๙)

คำขอและคำพิพากษาให้แยกทรัพย์สิน จะต้องประกาศตามเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และต้องดำเนินการขอจดทะเบียนพาณิชย์ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินกิจการค้า และคำพิพากษาที่พิพากษาให้แยกทรัพย์สินให้มีผลนับแต่วันยื่นคำขอ และต้องนำไปจดทะเบียนเหตุไว้ในทะเบียนสมรสและในรายงานของสัญญา (ก่อน) สมรส (๔๐)

เจ้านั้นของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งนั้นไม่สามารถร้องขอศาลได้โดยตรงให้มีการใช้ระบบแยกทรัพย์สิน (๔๑) แต่เมื่อใ้มีคดีร้องขอให้ใช้ระบบแยกทรัพย์สินอยู่แล้ว เจ้านั้นอาจที่จะเรียกคู่สมรสโดยขอให้ศาลส่งพร้อมทั้งส่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับหนี้สินและถ้าการแยกทรัพย์สินมีคำพิพากษา และปรากฏหากว่ามีภาระหนี้สินและหนี้สินของเจ้านั้น เจ้านั้นอาจจะร้อง

(๓๗) อาจมีผลย้อนหลังถึงวันที่แยกกันอยู่ ดู ประมวลแพ่งฝรั่ง เสด ม.๑๔๔๒ วรรค ๒

(๓๘) ประมวลแพ่งฝรั่ง เสด ม.๑๔๔๓

(๓๙) ประมวลแพ่งฝรั่ง เสด ม.๑๔๔๔

(๔๐) ประมวลแพ่งฝรั่ง เสด ม.๑๔๔๕

(๔๑) ประมวลแพ่งฝรั่ง เสด ม.๑๔๔๖

สอดคล้องไปในฐานะผู้เสียหาย และคัดค้านการใช้ระบบทรัพย์สินได้ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (๘๒)

การเลิกระบบทรัพย์สินเป็นเหตุให้ต้องมีการชำระบัญชี ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖๓ ถึง มาตรา ๑๕๘๑ ของประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส

(๖.) ผลของการแยกทรัพย์สิน

คู่สมรสที่ศาลสั่งให้มีการแยกทรัพย์สินต้องแบ่งค่าใช้จ่ายในครอบครัวตามอัตราส่วนความสามารถและฐานะ และเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร อย่างไรก็ตามถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่อยู่ในฐานะจะรับภาระใด คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระทั้งหมด (๘๓) และเมื่อศาลสั่งให้มีการใช้ระบบแยกทรัพย์สิน ให้เท่าเอาบทบัญญัติว่าด้วยระบบแยกทรัพย์สินตั้งแต่มาตรา ๑๕๓๖ ถึง มาตรา ๑๕๕๑ มาใช้บังคับ (๘๔)

ในกรณีที่ระบบสินบริคณห์สิ้นสุดลง โดยการตายของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายที่มีชีวิตอยู่มีสิทธิจะไต่ถามอุปการะเลี้ยงดู และอยู่ในที่พักอาศัยต่อไปเป็นเวลา ๕ เดือน ทั้งนี้โดยให้กองสินบริคณห์เป็นผู้รับภาระ (๘๕)

การเลิกระบบทรัพย์สินเป็นเหตุให้ต้องมีการชำระบัญชีตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖๓ ถึง มาตรา ๑๕๘๑ ของประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส

(๘๒) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม. ๑๕๔๓

(๘๓) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม. ๑๕๔๘

(๘๔) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม. ๑๕๔๕

(๘๕) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม. ๑๕๔๑

๓.๓ ระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรส (Erbungsgemeinschaft หรือ The Community of Income and Profits) ของประเทศเยอรมัน

๓.๓.๑ ลักษณะทั่วไป

ระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรสของประเทศเยอรมันนี้เป็นระบบเพื่อเลือก (๒๖) ในสมัยก่อนหน้าการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันควยกฎหมายสิทธิเท่าเทียมในปี คศ.๑๙๕๗ (๒๗) แต่เนื่องจากประชาชนไม่นิยมใช้ จึงได้เลิกไปเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายในปี คศ.๑๙๕๗ (๒๘) สำระสำคัญของระบบนี้คือ การเอาเฉพาะสินสมรส กล่าวคือ ทรัพย์สินที่สมรสทำมาหาได้ในระหว่างสมรสมาบริคต และมีการแบ่งกองสินสมรสนี้เมื่อการสมรสสิ้นสุดลง แต่เนื่องจากในสมัยก่อนหน้าการแก้ไขในปี คศ.๑๙๕๗ ประเทศเยอรมันมีระบบสินบริคตทั่วไปเป็นระบบเพื่อเลือกอีกระบบหนึ่งอยู่ควย หลักเกณฑ์ของระบบสินบริคตเฉพาะสินสมรสจึงเอาหลัก เกณฑ์ของ ระบบสินบริคตทั่วไปมาใช้บางส่วน

(๒) กล่าวคือ โดยการทำสัญญาก่อนสมรสเลือกระบบทรัพย์สิน แต่สัญญาก่อนสมรสนี้อาจเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนในระหว่างสมรสได้ คุ BGB (Wang I907) Art I432 และในการทำสัญญาก่อนสมรสมีข้อจำกัดอยู่บาง คุ BGB (Wang I907) Art I433

(๒๗) คุชอ ๒.๖ หน้า ๓๑

(๒๘) E. J. Cahn, Manual of German Law (2nd ed. rev., New York: Oceana Publications Inc, 1968), Vol I. pp236-237

(๒๙) สังเกตควยว่า แม้หลังการแก้ไขในปี คศ.๑๙๕๗ แล้ว ประเทศส่วพันธสาธารณรัฐเยอรมันยังคงมีระบบสินบริคตทั่วไปเป็นระบบเพื่อเลือก แต่ได้มีการแก้ไขหลักเกณฑ์บางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ซึ่งเป็นสำระสำคัญของการแก้ไขกฎหมาย

๓.๓.๒ กองทรัพย์สิน

กองทรัพย์สินในระบบสินบริคตต์ เฉพาะสินสมรสอาจแยกพิจารณาได้เป็นสองส่วน คือ ทรัพย์สินและหนี้สิน

(๑) สินทรัพย์ก. กองสินบริคตต์ (Common Property)

กองสินบริคตต์ ได้แก่สินสมรสที่คู่สมรสได้มาเป็นรายได้หรือผลกำไร (Income and Profits) ในระหว่างสมรส แต่ไม่รวมถึงทรัพย์สินที่ได้มาในระหว่างการสมรสแต่กฎหมายให้ถือว่าเป็นสินเดิม^(๕๑) ซึ่งได้แก่

๑. ทรัพย์สินที่ได้มาโดยทางมรดก โดยเหตุที่จะมีสิทธิรับมรดกหรือโดยการให้ แต่คู่สมรสได้มาในลักษณะที่เป็นรายได้ คือได้มาเป็นครั้งคราวก็ต้องถือว่าเป็นสินสมรส

๒. ทรัพย์สินที่ไม่สามารถโอนโดยนิติกรรมและสิทธิเฉพาะตัวซึ่งหมดไปเมื่อเจ้าของสิทธิตาย หรือ ทรัพย์สินที่ได้มาต่อเมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย เช่น สิทธิคามสัญญาประกันชีวิต

๓. ทรัพย์สินที่สัญญาก่อนสมรสระบุให้เป็นสินเดิม กฎหมายเยอรมันยังได้บัญญัติข้อสันนิษฐานว่า ในกรณีที่ไมแนชควาทรัพย์สินใดเป็นสินอะไร ให้ถือว่าเป็นสินบริคตต์^(๕๒)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๕๐) BGB (Wang I907) Art. I5I9

(๕๑) BGB (Wang I907) Arts. I520-I522 และ คุซอ ข. กองสินเดิม

(๕๒) BGB (Wang I907) Art I527

ข. กองสินเคิม (Contributed Property)

กองสินเคิมประกอบคาว

(๕๓)

๑. ทรัพย์สินที่คสมรสมีมากอนสมรส

๒. ทรัพย์สินที่กฎหมายให้ถือว่าเป็นสินเคิม แม้จะไ้มาในระหว่าง

(๕๔)

สมรส

๓. ทรัพย์สินที่คสมรสฝ่ายหนึ่งไ้มาโดยอาศัยสิทธิซึ่งประกอบเป็น ส่วนหนึ่งของสินเคิม หรือไ้มาเป็นคาสินใหม่ทดแทนทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่งของสินเคิมและทรัพย์สิน ไ้โดยถูกทำลาย ถูกทำให้เสียหาย ถูกเอาไปเสีย หรือไ้มาโดยแผนหรือนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพย์สินที่กล่าวข้างค แต่ทรัพย์สินที่ไ้มาโดยผลของการทำธุรกิจไมถือว่าเป็นสินเคิม และขอคตสู วาสติธิเรียกรองคคที่เป็นผลของนิติกรรมเป็นสินเคิมนั้น ไมอาจไ้ขยับคคภายนอกจนกว่าเขา จะรุขอเท็จจริงนั้น ๆ (๕๕)

ค. กองสินส่วนตัว (Seperate Property)

กองสินส่วนตัวในกฎหมายเยอรมันมีคคแตกกรรยา และประกอบ

คาว

๑. ทรัพย์สินที่ระบุไว้ในสัญญาคสมรสให้เป็นสินส่วนตัว (๕๖)

๒. ทรัพย์สินที่กรรยาไ้มาจากการรับมรดก ไม่วาโดยกรรม หรือโดยพินัยกรรม หรือไ้มาโดยการยกให้ เมื่อเจามรดกไ้ระบุในพินัยกรรม หรือผู้ให้ไ้ ระบุในขณะไ้ไ้ไ้ทรัพย์สินนั้นเป็นสินส่วนตัวของกรรยา (๕๗)

(๕๓) BGB (Wang I907) Art. I520

(๕๔) BGB (Wang I907) Arts. I52I-I523

และ ขอ ก. กองสินปริคคคค

(๕๕) BGB (Wang I907) Art. I524

(๕๖) BGB (Wang I907) Art. I526

(๕๗) BGB (Wang I907) Arts. I526, I369

๓. ทรัพย์สินที่ภรรยาได้มาโดยผลของสิทธิที่เป็นส่วนหนึ่งของสินส่วนตัว (เช่น ดอกผล ซึ่งเป็นผลของการใช้สิทธิในดอกผลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรรมสิทธิ) หรือได้มาโดยเป็นค่าสินไหมทดแทน สำหรับการที่ทรัพย์สินถูกทำลาย ถูกทำให้เสียหาย หรือถูกเอาไป หรือได้มาโดยการทำนิติกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพย์สินเหล่านั้น (เช่น การทำสัญญาประนีประนอมยอมความในกรณีละเมิด หรือการให้เขาส่วนผลไม้ที่เป็นสินส่วนตัวซึ่งผู้เช่ามีสิทธิเก็บดอกผลค่าตอบแทนที่ได้รับตามสัญญาประนีประนอมยอมความก็ดี ค่าเขาส่วนผลไม้นั้นก็ดี เป็นสินส่วนตัว

ในระบบสินบริคตพิเศษเฉพาะสินสมรสนั้นคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอให้อีกฝ่ายหนึ่ง รับผิดชอบผลของการสำรวจระบบสภาพของสินเดิมของตน และของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้การสำรวจให้ใช้วิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับการสำรวจสภาพทรัพย์สินในกรณีสิทธิเก็บกินนั้นคือตามมาตรา ๑๐๓๕ ซึ่งได้แก่การระบุนั้นที่ทำการสำรวจ การลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย การรับรองเอกสารผลการสำรวจโดยเจ้าหน้าที่ หรือให้เจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถ ซึ่งรวมถึง โนคารี่ บัญลิก แต่ขอให้ทำคองออกค่าใช้จ่าย ทั้งในการทำและในการรับรอง และถ้าคู่สมรสประสงค์จะให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทำการสำรวจก็ได้ แต่คู่สมรสที่ขอให้ให้ผู้เชี่ยวชาญคองออกค่าใช้จ่าย

(๒) หนี้สิน

(ก) หนี้สินที่ผูกพันกองสินบริคต หนี้สินต่อไปนั้นยอมผูกพันกองสินบริคต

๑) ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในบ้านที่อยู่ร่วมกันผูกพันกอง

สินบริคต (๑๐๐)

(๙๘) BGB (Wang I907) Art I526, I370

(๙๙) BGB (Wang I907) Art I528

(๑๐๐) BGB (Wang I907) Art I529 para I

๒.) ภาวะตกพันเหนือสินเดิม ทั้งนี้ภายในขอบที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๓๘๔ - ๑๓๘๗ ซึ่งเขียนบทบัญญัติเกี่ยวกับระบบสหทรัพย์ (๑๐๑)

๓.) ความรับผิดทั้งหลายของสามี (๑๐๒)

๔.) ความรับผิดของภรรยา เฉพาะที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๓๑

ถึง ๑๕๓๔ นั้นก็คือ

๑. ความรับผิดของภรรยาที่เกี่ยวกับภาวะตกพันในสินเดิมตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๒๔ วรรค ๒

๒. ความรับผิดของภรรยาที่เกิดจากการทำนิติกรรม หรือการดำเนินคดีโดยภรรยาหลังจากเริ่มใช้ระบบทรัพย์สินบริคตต์ เฉพาะสินสมรสโดยที่สามีได้ยินยอม หรือโดยที่การทำนิติกรรมหรือการดำเนินคดีนั้นมีผลผูกพันสินบริคตต์แก่สามีไม่ยินยอม

๓. ความรับผิดของภรรยาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำธุรกิจของภรรยาที่แยกออกเป็นส่วนตัวหากเมื่อสามียินยอมให้ทำธุรกิจ ทั้งนี้แม้ว่าธุรกิจนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของสินเดิมหรือของสินส่วนตัว เมื่อความรับผิดนั้นเกิดขึ้นหลังการเริ่มใช้ระบบสินบริคตต์ เฉพาะสินสมรสและเป็นผลของสิทธิของภรรยา หรือเป็นผลของการครอบครองทรัพย์สินของภรรยา

๔. ความรับผิดของภรรยาซึ่งมีชนเพราะหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุคคลอื่น

(ข) การค้ำประกันความรับผิดในหนี้สินระหว่างคู่สมรส

๑.) หนี้ผูกพันสินบริคตต์ แต่ในระหว่างคู่สมรสให้เป็นหนี้ผูกพันคู่สมรสฝ่ายที่ก่อหนี้ใดแก่

(๑๐๑) BGB (Wang I907) Art I529 para 2

(๑๐๒) BGB (Wang I907), Art I530

(๑๐๓) BGB (Wang I907) Art I535

๑. หนี้ที่เกิดจากนิติสัมพันธ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับสินไหมหรือสินส่วนตัว
ของคู่สมรสฝ่ายใดคนหนึ่ง และเกิดขึ้นก่อนการใช้ระบบสินบริภคณ์ หรือเกิดขึ้นก่อนทรัพย์สินจะ
เป็นสินไหมหรือสินส่วนตัว

๒. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่คู่สมรสเป็นคู่ความในเรื่องที่
เกี่ยวกับความรับผิดชอบที่กล่าวไว้ใน ข้อ ๑ ข้างตน

๒.) หนี้ผูกพันสามี (๑๐๔) ไคแก

๑. หนี้ของสามีที่เกิดก่อนการใช้ระบบสินบริภคณ์ เฉพาะสินสมรส
๒. หนี้ของสามีต่อภรรยาในการจัดการสินไหมของภรรยา เว้น
แต่สามีจะพิสูจน์ได้ว่าในขณะที่เลิกระบบสินบริภคณ์ กองสินบริภคณ์ได้เพิ่มพูนขึ้น

๓. หนี้ของสามีที่เกิดจากการละเมิดของสามีที่ห้าขึ้นหลังการ
เริ่มใช้ระบบสินบริภคณ์ เฉพาะสินสมรสหรือที่เกิดจากการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับ
การละเมิดดังกล่าว

๔. ค่าใช้จ่ายในคดีที่สามีเป็นคู่ความในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหนี้ที่
กล่าวไว้ในข้อ ๑ ถึง ข้อ ๓

✓ ๓.๓.๓ การจัดการสินบริภคณ์

ในเรื่องการจัดการทรัพย์สินที่ปรากฏอยู่ในระบบสินบริภคณ์ เฉพาะสิน
สมรส กฎหมายได้โยกให้ไปใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินบริภคณ์ในระบบสิน
บริภคณ์ทั่วไป (๑๐๕)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๑๐๔) BGB (Wang I907) Art I536

(๑๐๕) BGB (Wang I907) Art I5I9 para 2

(๑) การจัดการสินบริคณห์ก. หลักทั่วไป

สามีเป็นผู้จัดการสินบริคณห์โดยมีอำนาจครอบครองหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ประกอบเป็นสินบริคณห์ และมีอำนาจดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับสินบริคณห์ได้ตามนามของสามี แกรรยาไม่ตองรับผิดชอบในการจัดการของสามี ไม่ว่าตอสามีหรือตอบุคคลภายนอก (๑๐๖) และสามีไม่ตองรับผิดชอบกรรยา เว้นแต่จะทําให้สินบริคณห์ลดลงโดยทุจริต (๑๐๖ ก.)

ข. มาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายของคสมรสคู่ฝ่ายหนึ่ง

นอกจากกรรยาไม่ตองรับผิดชอบในการจัดการสินบริคณห์ของสามีแล้ว ยังได้มีข้อกำหนดเพื่อป้องกันความเสียหายของคสมรสไว้ดังนี้

๑. ห้ามไม่ให้คสมรสฝ่ายใดจำหน่ายสวของตนในกองสินบริคณห์หรือสวของตนในทรัพย์สินใดในกองสินบริคณห์ที่คสมรสฝ่ายนั้นไม่มีสิทธิร้องขอให้แยก (๑๐๗)

๒. เจาหนทกหนทผูกพันกองสินบริคณห์ใดก็เฉพาะกับสิทธิเรียกร้องที่เป็นสวแห่งของสินบริคณห์ (๑๐๘)

๓. สามีตองได้รับความยินยอมจากกรรยาในการทํานิติกรรมซึ่งมีผลผูกพันให้เจาหนทสินบริคณห์ไม่ว่าทังกองหรือทําตามขอยกพันให้เจาหนททรัพย์สินทําลง โดยไม่ได้ออความยินยอมจากกรรยา (๑๐๙)

(๑๐๖) BGB (Wang 1907) Art 1443

(๑๐๖ ก.) BGB (Wang 1907) Art 1456

(๑๐๗) BGB (Wang 1907) Art 1442 para 1

(๑๐๘) BGB (Wang 1907) Art 1442 para 2

(๑๐๙) BGB (Wang 1907) Art 1444

๔. สามีต้องได้รับความยินยอมจากภรรยาในการจำหน่ายที่ดิน
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสินบริภัณฑ์ หรือในการกอหนั้นผูกพันให้ต่อจำหน่ายที่ดินนั้น (๑๑๐)

๕. สามีต้องได้รับความยินยอมจากภรรยาในการให้ทรัพย์สินบริภัณฑ์
หรือในการจำหน่ายสินบริภัณฑ์ เพื่อทำตามคำมั่นจะให้ ซึ่งได้ทำลง โดยไม่ได้ขอความยินยอม
จากภรรยา (ในขณะที่ให้คำมั่น) การให้ทรัพย์สินที่ไม่ใช่สินบริภัณฑ์ คงใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน
แต่ที่กล่าวข้างต้นนี้ไม่ใช้กับการให้ในทางศีลธรรมหรือการให้ตามสมควรในทางสังคม (๑๑๒)

๖. ในกรณีที่กล่าวในข้อ ๔ หรือ ข้อ ๕ ถ้าการทำนิติกรรมนั้น ๆ
จำเป็นสำหรับการจัดการสินบริภัณฑ์ และภรรยาไม่ให้ความยินยอมโดยปราศจากเหตุอันควร
สามีอาจร้องขอให้ศาลครอบครัว (Guardianship Court) อนุญาต กรณีที่เป็น
เช่นเดียวกันถ้าภรรยาไม่สามารถให้ความยินยอมเพราะป่วยหรือสาปสูญ และการกล่าวจะ
ก่อให้เกิดความเสียหาย (๑๑๔)

๗. ถ้าสามีทำนิติกรรมที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๓ ถึง ข้อ ๕ ดังกล่าว
ข้างต้นโดยปราศจากความยินยอมของภรรยา นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะ เว้นแต่ภรรยาจะให้
สัตยาบัน และถ้าภรรยาไม่ให้สัตยาบันแล้วนิติกรรมนั้นจะไม่มีผลผูกพันใด ๆ แต่ก่อนที่
ภรรยาจะให้สัตยาบัน คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งอาจบอกเลิกสัญญา แต่ถ้าวางอยู่แล้วว่าชายสามีนั้น

(๑๑๐) ไม่รวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับที่ดิน ดู BGB (Wang I907) p.32I note g.

(๑๑๑) BGB (Wang I907) Art I445 การกอหนั้น หมายความว่าได้แก่การทำสัญญาให้
ต้องไปทำสัญญาหรือที่เรียกว่าสัญญาล่วงหน้า

(๑๑๒) BGB (Wang I907) Art I446

(๑๑๓) ถ้าเป็นการให้ ไม่อาจร้องขอให้ศาลอนุญาตแทน ดู BGB (Wang I907)
p.322 note k.

(๑๑๔) BGB (Wang I907) Art I447

มีภรรยา เขาจะบอกเลิกโคตอเมื่อสามีได้แจ้ง เท็จ เกี่ยวกับความยินยอมของภรรยา และใน
 ขณะทำนิติกรรม เขาไม่รควยวาทภรรยาไม่ได้ให้ความยินยอม และ ถ้าเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว
 ที่ทำโดยสามี เพื่อจำหน่ายทรัพย์สินภรรยาไม่ได้ยินยอม ย่อมเป็นโมฆะเสมอ (๑๑๕)

๕. ในการให้สัตยาบันแก่สัญญาที่สามีทำลง โดยปราศจากความยินยอม
 ภรรยาต้องแสดงเจตนาจะให้หรือไม่ให้สัตยาบันไปยังคู่กรณีเอง และถ้าภรรยาไม่แสดงเจตนา
 ภายในสองสัปดาห์ นับแต่ที่อีกฝ่ายหนึ่งขอให้ถือว่าภรรยาไม่ให้สัตยาบัน (๑๑๖)

๕. ถ้าสามีจำหน่ายสิทธิที่เป็นส่วนหนึ่งของสินบริคตต์ โดยปราศจาก
 ความยินยอมของภรรยาในกรณีที่ตนมีความยินยอมนั้น ภรรยาอาจบังคับคามสิทธินั้นต่อ
 บุคคลภายนอกโดยไม่ตองขอความเห็นชอบจากสามี (๑๑๗)

๑๐. ถ้าสามีป่วยหรือสาปสูญและเป็นเหตุให้ไม่ไปทำนิติกรรม หรือ
 ทำการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับสินบริคตต์ ภรรยาอาจทำนิติกรรมหรือฟ้องคดีนั้น ๆ เอง
 ไม่ว่าในนามของตนเอง หรือในนามของสามีโดยที่หนี้ที่เกิดขึ้นจะผูกพันสินบริคตต์ (๑๑๘)

๑๑. ถ้าภรรยาจำต้องทำนิติกรรมผูกพันสินบริคตต์ เพื่อการประกอบ
 กิจส่วนตัวของภรรยาที่ควร และสามีไม่ยอมให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผลสมควร ศาล
 ครอบครัวยาจอนุญาตให้ภรรยาทำนิติกรรมนั้นได้ (๑๑๙)

(๑๑๕) BGB (Wang I907) Arts I448, para I, I396 paras I, 3
 I397, I398

(๑๑๖) BGB (Wang I907) Art I448 para 2

(๑๑๗) BGB (Wang I907) Art I449

(๑๑๘) BGB (Wang I907) Art I450

(๑๑๙) BGB (Wang I907) Art I451

สามีรู้เห็นแล้วไม่ทักทวง ให้ถือว่าสามียินยอมให้ประกอบธุรกิจนั้น (๑๒๐)

๑๓. การรับหรือสละมรดก ไม่วาโดยธรรมหรือโดยพินัยกรรม หรือการบอกปิดการให้ ภรรยาต้องทำเอง (๑๒๑)

๑๔. ถ้ามีการทำนิติกรรมโดยปราศจากความยินยอมแล้วกองสินบริ คดที่เพิ่มพูนขึ้น และต่อมามีการ เรียกส่วนที่เพิ่มพูนนั้นคืน ให้ใช้หลักลามิควร์โด (๑๒๒)

๑๕. สามีต้องชดเชยค่าเสียหายทดแทนแกกองสินบริคดที่ในส่วนทรัพย์ บริคดที่ลดลง เมื่อสามีทำให้ลดลง เพื่อแกล้งภรรยา หรือทำให้ลดลง โดยนิติกรรมที่ต้องได้ รับความยินยอมจากภรรยา แต่สามีไม่ได้รับความยินยอมนั้น (๑๒๓)

✓ (๒) การจัดการสินเคิม

สามีเป็นผู้จัดการทั้งสินเคิมของตนเองและสินเคิมของภรรยา แต่ต้อง ให้กองสินเคิมที่ได้จากสินเคิมนั้นตกเป็นสินบริคดให้ การจัดการสินเคิมของภรรยาใช้หลัก กณท บัญญัติไว้สำหรับการจัดการในระบบสหรัพย์ กล่าวคือให้ใช้มาตรา ๑๓๗๓ ถึงมาตรา ๑๓๘๓ (๑๒๔) และมาตรา ๑๓๕๐ ถึงมาตรา ๑๔๑๗ ของประมวลแพ่งเยอรมันบังคับ

✓ (๓) การจัดการสินส่วนตัวของภรรยา

ภรรยามีอำนาจสินส่วนตัวของตนเองได้เสมอ (๑๒๖)

(๑๒๐) BGB (Wang I907) Arts. I452, I405

(๑๒๑) BGB (Wang I907) Art I453

(๑๒๒) BGB (Wang I907) Art I455

(๑๒๓) BGB (Wang I907) Art I456

(๑๒๔) BGB (Wang I907) Art I525 para I และดู

Ernest J. Schuster, The Principles of German

Civil Law (Oxford: Clarendon Press I907) p. 52I

(๑๒๕) BGB (Wang I907) Art I525 para 2

(๑๒๖) BGB (Wang I907) Arts I526 para 3, I426-I43I
I37I, I365

ภรรยาอาจร้องขอให้เลิกระบบสินเบริคณห์เฉพาะสินสมรสภายใต้เงื่อนไข (๑๓๑) ที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๔๑๘ (๑), (๓), (๔) และ (๕) (ซึ่งเป็นกรณีที่หญิงสามารถร้องขอให้ศาลสั่งระงับอำนาจจัดการของสามี ในระบบสหรัพย์) และมาตรา ๑๔๒๘ (ซึ่งเป็นกรณีที่ภรรยาสามารถร้องขอให้ศาลสั่งให้เลิกระบบสหรัพย์สิ้น ในระบบสินเบริคณห์ทั่วไป) กล่าวคือ เมื่อ

๑. สามีมีความประพฤติไม่ดีจนน่าจะเป็นอันตรายแก่สันนิษฐานของภรรยา ภรรยาอาจขอให้สามีวางหลักประกัน หรือขอเลิกระบบสหรัพย์สิ้น (๑๓๒)
๒. สามีถูกสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ (๑๓๓)
๓. สามีถูกสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๑๐ นั้นก็ต่อเมื่อไม่สามารถจัดการงานของตนเพราะความพิการทางกายหรือทางจิตใจ
๔. เมื่อมีการตั้งผู้ปกครองทรัพย์สินของสามี ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่อยู่ และไม่มีที่ทำการปกครองทรัพย์สินจะสิ้นสุดลงโดยเร็ว
๕. เมื่อสามีได้จัดการในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ภรรยา ในกรณีที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๔๒๘ ซึ่งบัญญัติว่า

"... (I) if the husband has entered into a juristic act of the kind specified in I444 to I446 without the consent of the wife, and for the future a serious danger to the interests of his wife is to be apprehended;

(๑๓๑) BGB (Wang I907) .Art I542

(๑๓๒) BGB (Wang I907) .Arts I4I8(I), I39I

(๑๓๓) BGB (Wang I907) Art I4I8(3)

- (2) if the husband has diminished the common property with the intention of injuring his wife;
- (3) if the husband has committed a breach of his duty to furnish maintenance to the wife and to the descendants of the marriage, and a serious danger to future maintenance is to be apprehended;
- (4) if the husband has been interdicted on account of prodigality, or if he seriously endangers the common property through prodigality;
- (5) if the common property, in consequence of liabilities incurred by the husband, is burdened with debts to such an extent that a later acquisition of the wife will be seriously endangered."

สามีอาจร้องขอให้เลิกระบบสินบวริคตห้เฉพาะสินสมรสภายใต้เงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๔๖๕ นั้นก็ค้อเมื่อหนี้สินที่ผูกพันกองสินบวริคตห้เมื่อพิจารณาในแง่ของบุคคลภายนอกแต่ไม่ผูกพันสินบวริคตห้เมื่อพิจารณาในแง่ของคู่สมรส (๑๓๔) จนเป็นเหตุให้หนี้สินมีทวมทนกองสินบวริคตห้ถึงขนาดที่จะเป็นเหตุเสียหายแก่การไคทรัพย์สินมาในภายหน้าของสามี กล่าวคือ ต้องเอาทรัพย์สินไปชื้อ (๑๓๕)

(๑๓๔) BGB (Wang I907) Arts I536, I537

กฏำขบ ๓.๓.๒ (๒) ขอ ก.

และขอ ข

(๑๓๕) BGB (Wang I907) Arts I469, I542

ในกรณีที่สามหรือกรรยารองขอให้เลิกระบบทรัพย์สิน คำสั่งให้เลิกมีผลเมื่อ
คำสั่งให้แยกจนถึงที่สุด (๑๓๖)

การเลิกระบบทรัพย์สินในกรณีที่สามล้มละลายมีผลเมื่อคำสั่งศาลให้พิทักษ์
ทรัพย์สินของคู่สมรสที่ล้มละลายถึงที่สุด (๑๓๖ ก)

การเลิกระบบทรัพย์สิน ฯ ในกรณีที่คู่สมรสถูกศาลสั่งว่าตายเพราะสาปสูญ
มีผลย้อนไปถึงวันที่ถือว่าบุคคลนั้นตาย (๑๓๖ ข)

(๒) ผลของการแยกทรัพย์สิน

เมื่อมีการเลิกระบบทรัพย์สินในสามกรณีดังกล่าวข้างต้นจะมีการชำระบัญชีและคิ
ชดเชยระหว่างกองสินบริคณห์ และกองสินเคิมฟงกล่าวแล้วข้างต้น และต้องมีกำรใช้ระบบ
แยกทรัพย์สินสำหรับความเป็นอยู่ในภายหลัง (๑๓๗ ก) แต่ในระหว่างการชำระบัญชี ความสัมพันธ์
ในเรื่องทรัพย์สินคงเป็นไปตามมาตรา ๑๔๔๒, ๑๔๔๓, และ ๑๔๔๓ กล่าวคือ จำหน่ายสินบริคณห์
ไม่ได้ คู่สมรสต้องจัดการทรัพย์สินร่วมกัน และทรัพย์สินที่ไคมาตามสิทธิ เรียกรองที่เป็นส่วนหนึ่ง

(๑๓๖) BGB (Wang I907) Art I542 para 2

(๑๓๖ ก) BGB (Wang I907) Art I543

(๑๓๖ ข) BGB (Wang I907) Art I544

(๑๓๗) BGB (Wang I907) Art I546

(๑๓๗ ก) ฎีกา ขบ ๓.๓.๔ ข้างตน

(๑๓๘) BGB (Wang I907) Art I546

กล่าวคือสามคนสินเคิมโให้แกกรรยารวมบัญชีการจัดการ (มาตรา ๑๔๒๑)

ในกรณีที่แยกทรัพย์สินเพราะชอบพอของสามมีตามมาตรา ๑๔๑๘ กต้อง

คืนทรัพย์สินที่มและ เป็นอยู่ในวันที่มคำรองขอแยกทรัพย์สิน (มาตรา ๑๔๒๒)

สัญญาเขาที่ยังมีอายุอยู่เลยวันที่เลิกระบบทรัพย์สินคงต้อง เป็นไปตามมาตรา

๑๐๕๖ (มาตรา ๑๔๒๓) ในกรณีที่สามมียังไม่รวาระบบทรัพย์สินสิ้นสุดลง การ

จัดการของสามมีระหว่างที่ไม่รู้จักไม่เสียไป (มาตรา ๑๔๒๔)

ของสินบริคตต์ เป็นสินบริคตต์ และเมื่อชำระบัญชีเสร็จแล้วกองแบ่งทรัพย์สินที่เหลือคนละครึ่ง (มาตรา ๑๔๗๖) แต่ผู้สมรสฝ่ายหนึ่ง อาจชดเชยเงินให้อีกฝ่ายหนึ่ง แล้วขอรับทรัพย์สินได้ไป แต่ฝ่ายเดียว (ม.๑๔๗๗)

ในกรณีที่เลิกระบบทรัพย์สินเพราะสามีล้มละลาย ภรรยาอาจร้องขอให้กลับไปใช้ระบบสินบริคตต์ ส่วนกรณีที่เลิกระบบทรัพย์สินเพราะถูกศาลสั่งสาปสูญ คนสาปสูญที่กลับมาคงมีสิทธิร้องขอศาลให้กลับไปใช้ระบบสินบริคตต์ได้เช่นกัน (๑๓๘)

ส่วนกรณีที่สามีตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ เสมือนไร้ความสามารถ เพราะไม่สามารถประกอบกิจการของตน เนื่องจากกายพิการหรือจิตพิการ หรือมีการตั้งอุปการทรัพย์ เนื่องจากสามีเป็นผู้ที่ไม่อยู่ (Absentis) สามีอาจร้องขอให้กลับไปใช้ระบบสินบริคตต์ได้ ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้เป็นคนที่ไร้ความสามารถ หรือคำสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคำสั่งให้เป็นผู้ไม่อยู่น (๑๔๐)

การขอกลับไปใช้ระบบสินบริคตต์และสินสมรส มีผลเมื่อคำสั่งนั้นถึงที่สุด แต่จะใช้บังคับบุคคลภายนอก ในกรณีที่เคมีการจดทะเบียนการเลิกระบบทรัพย์สินได้ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนการกลับไปใช้ระบบทรัพย์สินบริคตต์นั้น และเมื่อมีการกลับไปใช้ระบบสินบริคตต์แล้วต้องถือว่าทรัพย์สินที่เคยเป็นสินส่วนตัวหรือว่าจะเป็นสินส่วนตัวถ้าไม่มีการแยกทรัพย์สินเพราะการเลิกระบบทรัพย์สิน เป็นสินส่วนตัว (๑๔๑)

ในเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน เมื่อมีการแยกทรัพย์สินแล้วนั้น สามียังเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายภายในบ้าน แต่ภรรยาจะต้องช่วยออกค่าใช้จ่ายนั้นตามสมควรโดยพิจารณาจากรายได้ของภรรยา (๑๔๒) แต่ถ้ามามีमतห่าจะไม่เลี้ยงดูภรรยาและบุตร หรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ

(๑๓๘) BGB (Wang I907) Art I547 para I

(๑๔๐) BGB (Wang I907) Art I547, I425 para I

(๑๔๑) BGB (Wang I907) Art I548

(๑๔๒) BGB (Wang I907) Art I427

หรือเสมือนใดความสามารถหรือกลายเป็นผู้ไม่อยู่ (๑๔๓) และการที่ภรรยาได้ออกค่าใช้จ่าย
 ภายในบ้านไปนั้นเมื่อสันนิษฐานเบื้องต้นว่าภรรยาไม่ประสงค์จะเรียกคืน (๑๔๔) และภรรยา
 มอบทรัพย์สินที่แยกออกมาแล้วให้สามีจัดการ สามีมีอำนาจเก็บคอกผลไปใช้ครอบครัวที่ไม่กระทบ
 ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน (๑๔๕)

๓.๓.๖ การเลิกระบบทรัพย์สิน

การเลิกระบบทรัพย์สินนั้นนอกจากจะเกิดขึ้นเพราะกรณีที่คู่สมรสร้องขอให้เลิก
 สามีล้มละลาย หรือคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสาปสูญแล้ว อาจเกิดขึ้น เช่น คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย
 หรือเมื่อการสมรสสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยการหย่าหรือการเพิกถอนการสมรส หรือเมื่อทำสัญญา
 สมรสเปลี่ยนระบบทรัพย์สิน ส่วนผลของการเลิกระบบทรัพย์สินสำหรับกรณีคู่สมรสตาย หรือ
 การสมรสสิ้นสุดลงคงเป็นเช่นเดียวกับกรณีที่มีการแยกทรัพย์สิน เว้นแต่ไม่ใช่ระบบแยกทรัพย์สิน
 และไม่มีกรณีกลับรวมทรัพย์สิน เพราะไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาอีกต่อไป

๓.๔ ระบบแบ่งรายได้ (Participation aux acquêts) และระบบสินทรัพย์ ทรัพย์สินเกิน (Zugewinnsgemeinschaft)

ระบบแบ่งรายได้ เป็นระบบเมื่อเลือกของประเทศฝรั่งเศสและระบบสินทรัพย์
 ทรัพย์สินเกินซึ่งเป็นระบบตามกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มีหลักเกณฑ์
 สำคัญเหมือนกัน คือ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างหญิงกับชาย และโดยเหตุเช่นว่า
 จึงต้องยอมรับว่าหญิงมีความสามารถในการจัดการทรัพย์สินของตน

หลักเกณฑ์สำคัญของระบบทรัพย์สินทั้งสอง ก็คือ คู่สมรสแต่ละฝ่ายยังคงมีกรรมสิทธิ์
 สิทธิจัดการทรัพย์สิน มีสิทธิเก็บคอกผล ใช้ประโยชน์ และจำหน่ายทรัพย์สินของตน (๑๔๖)

(๑๔๓) BGB (Wang I907) Art I428

(๑๔๔) BGB (Wang I907) Art I429

(๑๔๕) BGB (Wang I907) Art I430

(๑๔๖) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.๑๕๖๕ และ BGB (Forrester et al I975)

และคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน ๆ จากทรัพย์สินส่วนที่ออกเงยขึ้น กล่าวคือ
 ของเอาทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะสมรสไปครอบครองจากทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะเลิกระบบทรัพย์สิน
 เหลือเท่าใดเป็นทรัพย์สินที่ออกเงย ซึ่งต้องแบ่ง การคิดคำนวณนี้คิดที่ละฝ่าย (147)

เนื่องจากคู่สมรสแต่ละฝ่ายยังมีกรรมสิทธิ ซึ่งรวมถึงอำนาจจำหน่ายในทรัพย์สิน
 ของตน กฎหมายจึงต้องวางข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจำหน่ายและการค้ำชดเชยในกรณี
 จำหน่ายไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อป้องกันประโยชน์ของคู่สมรส และบุคคลภายนอก เช่น ทายาท
 แต่เนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้มุ่งพิจารณาเปรียบเทียบระบบทรัพย์สินตามกฎหมายไทยกับระบบ
 ตามกฎหมายของประเทศที่พอจะเทียบเคียงได้นั้นก็คือ ระบบทรัพย์สินบริคณห์เฉพาะสินสมรส
 ซึ่งเป็นระบบที่ใช้อยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 (ฉบับที่สอง) ที่ได้ตรวจ
 ชำระใหม่ จึงไม่น่าจะระบบทรัพย์สินทั้งสองมากกว่าโดยละเอียด แต่นำมากล่าวเพื่อ
 แสดงถึงการยอมรับหลักความเสมอภาคและความสามารถของหญิงมีสามี

ควรตั้งเกตุควยวาระระบบสินบริคณห์ซึ่งเป็นระบบตามกฎหมาย (Della
 comunione legale) ของอิตาลีลักษณะของระบบแบ่งรายได้ เพราะคู่สมรสต่างจักการ
 ทรัพย์สินของตนที่อยู่ในกองทรัพย์สินบริคณห์ ซึ่งรวมตลอดจนถึงการดำเนินคดีต่อไป (150)

(147) ประมวลแพ่งฝรั่งเศส ม.1569 และ BGB (Forrester et al 1975)

Arts 1363 (I), 1373.

(148) ผู้สนใจศึกษา ควรดู ดร.อมร จันทรสมบุรณ์ ระบบกฎหมายของเยอรมันและ
 ฝรั่งเศส คำอธิบายปริญญาโทนิติศาสตร์ในวิชากฎหมายแพ่งเปรียบเทียบ 3
 (พิมพ์อัสลำเนา, 2519) หน้า 2 - 15 และ Cohn, op.cit, pp.236-240.

(149) ประมวลแพ่งอิตาลี(หลังการแก้ไขปี คศ.1975) ม.177-197 ต่อจากนี้
 เมื่อกล่าวถึงประมวลแพ่งอิตาลี ให้หมายถึงประมวลแพ่งหลังการแก้ไขปี
 คศ.1975 เว้นแต่ความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(150) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 180 วรรค 1

แต่มีข้อยกเว้นว่าถ้าการจัดการมีลักษณะเป็นการจำหน่าย จำนำ จำนอง หรืออภิปาระ
ผูกพันแล้ว ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง และถ้าอีกฝ่ายไม่ให้ความยินยอมโดย
ไม่ชอบก็ร้องขออนุญาตจากศาลได้ (150ค) ในส่วนการแบ่งทรัพย์สินก็ต้องแบ่งให้แต่ละฝ่ายได้
ทรัพย์สินครึ่งหนึ่งของทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งที่ไต่ถามเงยขึ้นมาในระหว่างสมรส (151)

3.5 ระบบกองทุนทรัพย์สินของครอบครัว (Fondo Patrimoniale)

ของประเทศอิตาลี

ระบบกองทุนทรัพย์สินของครอบครัวเป็นระบบเสริม กล่าวคือนำไปใช้กับ
ระบบทรัพย์สินใด ๆ ก็ได้ เป็นระบบที่ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายเมื่อ
ปี ค.ศ. 1975 โดยดัดแปลงจากระบบกองทุนทรัพย์สินของครอบครัว (Patrimonio
Familiare) ที่บัญญัติไว้ในประมวลแพ่งฉบับปี ค.ศ. 1942 ดังนั้นหลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์
ประสงค์ของระบบกองทุนทรัพย์สินของครอบครัวก็ยังคงใช้ต่อไป (152) เว้นแต่ที่กฎหมาย
ได้เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ หรือที่ไต่ถามเลิกไป (153)

หลักเกณฑ์ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ก็คือ ทรัพย์สินที่อาจนำมาก่อตั้งเป็นกองทุน
ทรัพย์สินของครอบครัวนั้นอาจเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ก็ได้ที่มีการ
จดทะเบียน อีกทั้งตราสารเปลี่ยนมือ (154) ในเรื่องการจัดการก็ได้เปลี่ยนไปใช้หลักที่ให้
เจ้าของกรรมสิทธิ์เป็นผู้จัดการ แต่ดำเนินการจัดการในทางจำหน่ายต้องขอความยินยอม
จากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นผลของการเอาบทบัญญัติในเรื่องการจัดการทรัพย์สินบริษัท
ตามมาตรา 180 มาใช้ โดยอนุโลมนั่นเอง (155) ส่วนเรื่องการจำหน่ายทรัพย์สินก็ได้บัญญัติ

(150ก.) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 180 วรรค 2

(151) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 194 และ มาตรา 177

(152) ดู ข้อ 2.7 โดยเฉพาะที่หน้า 31/3 - 31/6

(153) กฎหมายเลขที่ 151 ลงวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 1975 มาตรา 45 ได้บัญญัติให้
ยกเลิกมาตรา 172, 173, 174, 175 และ 176 ของประมวลแพ่งอิตาลี (ค.ศ. 1942)

(154) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 167 วรรค 1 เปรียบเทียบกับกฎหมายเก่า ซึ่ง
กล่าวถึงอสังหาริมทรัพย์ และ ตราสารเปลี่ยนมือ

(155) ดู ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 168 วรรค 3

ให้ชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ มาตรา 167 วรรค 2 เดิมห้ามจำหน่าย แต่มาตรา 169 ฉบับหลังการแก้ไขในปี ค.ศ. 1975 ได้ระบุห้ามจำหน่าย จำนำ จำนอง หรือการกระดุกพันตัวทรัพย์สินด้วย และได้บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้มีภรรยาที่จะทำความตกลงจำหน่ายทรัพย์สินนั้นเองโดยไม่ต้องอนุญาตจากศาลดังเช่นกฎหมายเก่า แต่ทั้งนี้ถ้ายังมีบุตรผู้เยาว์ก็ยังคงขออนุญาตจากศาล (156) และโดยเหตุที่การแก้ไขกฎหมายในปี ค.ศ. 1975 ได้ยอมให้มีการหย่าซึ่งเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลง เหตุแห่งการเลิกระบบทรัพย์สินจึงเพิ่มขึ้นอีกเหตุหนึ่งนั่นก็คือ เมื่อคู่สมรสหย่า แต่การคุ้มครองบุตรผู้เยาว์โดยให้กองทุนทรัพย์สินของครอบครัวมีอยู่ต่อไปจนกว่าบุตรจะบรรลุนิติภาวะหมดทุกคนก็ยังคงมีอยู่ต่อไป (157)

ส่วนหลักเกณฑ์ในระบบกองทุนทรัพย์สินของครอบครัวซึ่งระบบกองทุนทรัพย์สินของครอบครัวโดยยกเลิกได้แก่ การลดจำนวนทรัพย์สินของครอบครัวเพราะเหตุผู้ยกให้ไม่มีสิทธิตามมาตรา 172 ของประมวลแพ่ง ค.ศ. 1942 การจัดการทรัพย์สินตามมาตรา 173 ซึ่งได้มีการบัญญัติใช้หลักเกณฑ์ใหม่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การเปลี่ยนตัวผู้จัดการตามมาตรา 174 ซึ่งไม่จำเป็นต้องบัญญัติอีกต่อไปเพราะหลักเกณฑ์ใหม่ในเรื่องจัดการมอบให้ต่างฝ่ายต่างจัดการอยู่แล้ว การเลิกระบบกองทุนทรัพย์สินสำหรับครอบครัวตามมาตรา 175 และมาตรา 176 ได้มีการบัญญัติขึ้นใหม่แล้วเป็นมาตรา 171

3.6 ระบบสินบริคณห์ซึ่งเป็นระบบตามกฎหมาย (Comunione Legale) ของประเทศอิตาลี

3.6.1 กองทรัพย์สิน

(1) ทรัพย์สินที่นำมาบริคณห์ ทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินบริคณห์ (oggetto della comunione) ได้แก่ (158)

1. บรรดาทรัพย์สินทุกชนิดที่คู่สมรสได้มา ไม่ว่าแยกกันหรือรวมกันในระหว่างสมรส นอกจากทรัพย์สินที่กฎหมายระบุให้เป็นสินส่วนตัว

(156) คูประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 169

(157) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 171

2. คอกผลของทรัพย์สินในข้อ 1 ซึ่งยังคงเหลืออยู่เมื่อ
เลิกระบบทรัพย์สิน
3. รายได้ทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็เงิน หรือ สิทธิในกิจการ
ที่คู่สมรสแยกกันทำแล้วไคมา
4. ธุรกิจที่หารวมกัน
- (2) สินส่วนตัว (159) สินส่วนตัว (Beni personali) ไคแก่
1. บรรดาทรัพย์สินที่คู่สมรสมีอยู่ก่อนสมรส
 2. ทรัพย์สินที่ไคมาหลังจากสมรส โดยการยกให้ หรือโดย
พินัยกรรม และหนังสือยกให้หรือพินัยกรรมนั้นมีไคระบุให้เป็สินบริคณ์
 3. ทรัพย์สินที่เป็ของใช้สอยส่วนตัว และอุปกรณ์ของของใช้
ส่วนตัว
 4. ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่ง
 5. ทรัพย์สินที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไคมาในระหว่างสมรส
ในฐานะเป็ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิกจากผู้อื่น รวมทั้งเงินทดแทน บำเหน็จ บำนาญ

3.6.2 การจัดการทรัพย์สิน

(1) การจัดการสินบริคณ์ การจัดการสินบริคณ์ซึ่งรวมถึง
การดำเนินคคิ ถ้าเป็การจัดการตามปกติธุระ ทรัพย์สินเป็ของฝ่ายใด ฝ่ายนั้นก็เป็ผู้
จัดการ แต่ถาเป็การจัดการเกินกวากฎปกติ เช่น การจำหน่าย จำนำ จำนอง หรือ
ก่อภาระผูกพันตัวทรัพย์สิน ก็ตองจัดการรวมกัน (160) ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดไม่ให้ความยินยอม
คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขออนุญาตศาลก็ได้ แต่หนึ่งนี้ตองพิสูจน์ให้ไคว่า การจัดการ

(159) ประมวลแพงอิตาลี มาตรา 179

(160) ประมวลแพงอิตาลี มาตรา 180

นั้น ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว (161)

ถ้าคู่สมรสตกลงกันให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการตามปกติและ/หรือฝ่ายที่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินไม่สามารถจัดการตามปกติ เช่น ไปสงคราม อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอศาลให้ตนมีอำนาจจัดการแทนได้ (162)

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการทรัพย์สินไปในลักษณะที่จะก่อความเสียหายแก่ทรัพย์สิน คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอศาลให้ถอนอำนาจจัดการได้ แต่ตามมูลเหตุอันทำให้ต้องเพิกถอนนั้นหมดไป ผู้ที่ถูกถอนอำนาจจัดการอาจร้องขอให้ตนกลับเข้าจัดการทรัพย์สินได้ แต่ตามบุคคลใดตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ อำนาจจัดการทรัพย์สินย่อมหมดไปโดยผลของกฎหมาย (163)

(2) การจัดการสินส่วนตัว กฎหมายไคอนุโลมให้เอาหลักเกณฑ์ของระบบแยกทรัพย์สินมาใช้บังคับ กล่าวคือ คู่สมรสแต่ละฝ่ายต่างจัดการและได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินของตน แต่หากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตกลงให้อีกฝ่ายหนึ่งจัดการแทน และทำโดยการมอบอำนาจโดยมุ่งหวังจะได้ outcomes หรือผลประโยชน์เอง ก็ให้ใช้หลักตัวการตัวแทน แต่หากมอบอำนาจโดยไม่มุ่งหวังจะได้ outcomes หรือผลประโยชน์ ก็ใช้หลักสิทธิเก็บกิน ในระหว่างสมรส กล่าวคือ ผู้จัดการมีสิทธิใช้สอย outcomes แต่เมื่อระบบทรัพย์สินสิ้นสุดลง ก็ต้องส่งมอบ outcomes ที่เหลืออยู่คืนเจ้าของ (164)

(161) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 181

(162) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 182

(163) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 183

(164) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 185

(165) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 217

3.6.3 การเลือกระบบสินบริคณฑ์

(1) เหตุของการเลือกระบบสินบริคณฑ์ (166)

ระบบสินบริคณฑ์ที่ยอมรับกันเมื่อขาดจากการสมรส ซึ่งได้แก่ กรณีตายหรือหย่า คู่สมรสฝ่ายหนึ่งสาปสูญ คู่สมรสแยกกันอยู่ (La separazione personale) หรือเมื่อมีเหตุต้องแยกทรัพย์สินโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเมื่อคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจัดการทรัพย์สินในลักษณะที่เสียหาย คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้แยกทรัพย์สิน

(2) ผลของการเลือกระบบสินบริคณฑ์

คู่สมรสแต่ละฝ่ายต่างจะได้ทรัพย์สิน และหนี้สินของแต่ละฝ่ายไปคนละเท่า ๆ กัน (167)

3.7 ระบบแยกทรัพย์สินของประเทศอังกฤษ

3.7.1 ลักษณะทั่วไป หลังจากการตรา The Married Women's Property Act 1882 เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 1882 ระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาของอังกฤษเป็นระบบแยกทรัพย์สิน ซึ่งระบบนี้มีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของอังกฤษในสมัยต่อมาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ หญิงได้ก้าวเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางการเมือง เพราะสามีไม่มีอำนาจควบคุมภรรยาโดยอาศัยมาตรการทางการเงินอีกต่อไป (168) จึงจะเห็นได้จากมาตราหนึ่งของ The Married Women's Property Act 1882 ซึ่งบัญญัติว่า :

(166) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 191

(167) ประมวลแพ่งอิตาลี มาตรา 194 วรรค 1

(168) Margaret Puxton, Family Law (2nd ed. Middlesex: Penguin, 1971)

" เเท่าที่ไม่ยึดคอบหมักบุญคุณในพระราชบัญญัตินี้ หญิงมีสามีสามารถแสวง ครอบครอง
 จำหน่ายควยพินัยกรรม หรือควยประการอื่น ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ในฐานะที่เป็น
 ทรัพย์สินส่วนตัว เสมือนหนึ่งเป็นหญิงโสด โดยที่ไม่ต้องมีทรัพย์สินติดเข้ามาเกี่ยวข้อง.....
 มีสิทธิที่จะมี ครอบครอง และจำหน่าย.....ในฐานะเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของนาง ซึ่งอสัง-
 หาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ทั้งหลายที่นางมีกรรมสิทธิ.....สามารถจะเก็บไว้
 ซึ่งค่าจ้าง รายได้ เงินและ ทรัพย์สินที่ได้มาหรือแสวงมา หลังการเริ่มใช้พระราชบัญญัตินี้"

จึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติปี คศ.1882 นี้มีผลดี กล่าวคือ ได้ทำให้สตรีมีฐานะของ
 ตนเอง และไม่ต้องถูกจำกัดความสามารถทำนองเดียวกับคนวิกลจริต หรือเด็กอีกต่อไป และ
 สามีก็ไม่สามารถเบียดบังเอาผลประโยชน์แห่งแรงงานภรรยา จึงทำให้หญิงมีทั้งฐานะและโอกาส
 ที่จะแสวงหาเสรีภาพ แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติปี คศ.1882 นี้ก็มีผลเสียอยู่บ้าง กล่าวคือ ทำให้
 การกระทบกระทั่งระหว่างสามีภรรยาในเรื่องทรัพย์สินมากขึ้น กล่าวคือไม่จำกัดอยู่เฉพาะใน
 วงศ์มือนั้นจะกิน ซึ่งสามารถยกทรัพย์สินให้แก่อีกคนหนึ่งโดยมีข้อกำหนดให้ทรัพย์สินเป็นบุคคลผลประโยชน์
 แตรัฐสภาของอังกฤษก็ได้สังเกตเห็นถึงปัญหานี้จึงได้พยายามแก้ไขปัญหานี้โดยให้กระบวนการพิจารณาใน
 คดีที่จะเกิดขึ้น ในเรื่องทรัพย์สินนี้เป็นไปโดยรวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย อีกทั้งสามารถทำ
 กันเป็นการลับ (169) โดยการยื่นคำร้องหรือควยวิชันตนผู้พิพากษาศาล High Court หรือ
 ผู้พิพากษาศาล County Court และให้ผู้พิพากษาที่มีอำนาจออกคำสั่งแก้ไขควยทรัพย์สินที่
 พิพาทนั้นควยวิธีการที่ผู้พิพากษาเห็นสมควร (170) การแก้ปัญหานี้ที่กล่าวข้างต้นเป็นแต่การแก้ไข
 กระบวนการพิจารณาในทางเข้า ผู้พิพากษาที่มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจเพื่อตรวจสอบสิทธิตามกฎหมาย
 ที่แท้จริงเกินไปกว่าที่ปรากฏจากการพิจารณาซึ่งบางครั้งก็เป็นแต่เพียงผลของการเดาไม่ จึงอาจ
 กล่าวได้ว่าจำเป็นต้องใช้เวลานานกว่าที่สตรีจะมีความเท่าเทียมกับบุรุษในเรื่องทรัพย์สินอย่างแท้
 จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคู่สมรสก็ยังไม่เข้าใจว่าหญิงมีฐานะและความสามารถของตนเอง

(169) Ibid, pp; 261-262

(170) Married Women's Property Act 1882, s.17

แยกออกจากสามแล้วทั้งนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลของศาสนาคริสต์ที่ถือว่า การสมรสเป็นการทำให้ชายหญิงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผลก็คือ คู่สมรสมักไม่คิดกลางกันเป็นหลักฐาน ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า และไม่ได้ทำบันทึกว่าทรัพย์สินใดในมาจะเป็นของใคร กล่าวคือต่างก็ช่วยกันหาและช่วยกันใช้จ่ายและซื้อหาทรัพย์สิน ดังนั้นเมื่อมีการเลิกรากันก็เป็นปัญหาว่าทรัพย์สินใดควรจะเป็นของฝ่ายใด ซึ่งศาลก็ต้องพิจารณาหาพยานหลักฐานไม่ว่าเป็นเอกสารหรือพยานบอกเล่าว่าทรัพย์สินใดควรจะเป็นของฝ่ายใด ซึ่งปกติแล้วถ้าคุณกรณีตกลงไว้ประการใด ศาลมักจะถือตามข้อตกลงนั้นเสมอ หากไม่มีพยานหลักฐาน ศาลก็จะใช้ข้อสันนิษฐานโดยพิจารณาจากลักษณะของตัวทรัพย์สิน เจตนาของผู้ให้ การใช้ทรัพย์สินนั้นผู้ใดเป็นผู้ใช้ หรือมีเอกสารอื่นที่แสดงว่าฝ่ายใดน่าจะเป็นเจ้าของ เช่นทะเบียนรถยนต์ (171)

สำหรับการให้ระหว่างคู่สมรส หลักเกณฑ์เดิมมีว่าในกรณีสามเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินแล้วใส่ชื่อภรรยาว่าเป็นเจ้าของ ตัวอย่างเช่น ใบหุ้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสามมุ่งให้ทรัพย์สินนั้นแก่ภรรยา แต่ในกรณีภรรยาทำเช่นนั้น ไม่มีข้อสันนิษฐานว่าภรรยาต้องการให้ทรัพย์สินนั้นแก่สาม แต่ในคดี *Pettit v. Pettit* (173) ศาลสูงของอังกฤษเห็นว่าข้อสันนิษฐานนั้น ๆ ไม่น่ารับฟังต่อไป และในคดี *Falconer v. Falconer* (174) ศาลอุทธรณ์ก็เห็นว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่อยู่ในกฎหมายปัจจุบันอีกต่อไป เพราะไม่มีความจำเป็นต้องมีข้อสันนิษฐานเช่นว่าอย่างในสมัยที่หญิงยังอยู่ใต้อำนาจของชาย ในเรื่องการให้ระหว่างสามภรรยาที่มีข้อที่ควรสังเกตอีกสองประการ ประการแรก หากสามมีหนี้ทรัพย์สินให้ภรรยาเพื่อเลี้ยงไม่ให้เจ้านั้นกับชำระหนี้ สามก็จะอ้างในภายหลังว่าไม่มีเจตนาจะยกทรัพย์สินให้ภรรยาไม่ได้ (175)

(171) Puxton, op.cit. pp;262-265

(172) *Silver v. Silver* (1958) 1 W.L.R.259

(173) (1970) A.C.777

(174) (1970) 3 All E.R. 449

(175) *Gascoigne v. Gascoigne* (1918) K.B.223

ประการที่สอง ในกรณีสามีชื้อบ้านหรือสังหาริมทรัพย์แล้วใส่ชื่อภรรยาเป็นเจ้าของรวม เพื่อว่าหากสามีตายลงหลังการทำการซื้อขายเกินกว่าห้าปี ภรรยาจะได้บ้านทั้งหลัง เป็นกรรมสิทธิ์โดยมีค่างเสียภาษีมรดก หากสามีภรรยาหย่ากัน สามีจะอ้างว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในบ้านคนเดียวไม่ได้ (176)

ในเรื่องค่าใช้จ่ายในบ้านนั้น สามีภรรยามีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูกันและกัน และทั้งสามีภรรยามีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ของตนไม่ว่าจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้เป็นไปตาม National Assistance Act 1948 ซึ่งเป็นกฎหมายประกันสังคมกำหนดหน้าที่ของสามีภรรยาเพื่อป้องกันไม่ให้บุตรสตรียายหนึ่งหรือทั้งบุตรสตรียายหนึ่ง หรือบุตรของตนให้เป็นภาระของสังคม และควรสังเกตด้วยว่า National Assistance Act 1948 เป็นผลของ Poor Law Acts ซึ่งได้มีการแก้ไขเมื่อ ค.ศ. 1850 และ ค.ศ. 1886 เพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเรียกเงินส่วนที่รัฐต้องจ่ายออกไปเพื่อการเลี้ยงดูภรรยาหรือบุตรผู้เยาว์ในครอบครัวจากสามีผู้มีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูโดยให้สิ่งจำเป็นในการยังชีพ ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย (177)

3.7.2 หลักเกณฑ์เรื่องบ้านและทรัพย์สินที่เข้าร่วมกันภายในบ้านที่โตมาในระหว่างสมรส (Matrimonial Home) (178)

(1) การแบ่งเงินที่ได้จากการขายบ้านและทรัพย์สินที่เข้าร่วมกัน

การชื้อบ้านในระหว่างสมรสมักเป็นเรื่องที่ทำโดยไม่มีแผนการที่แน่นอน และยากที่จะกำหนดได้ว่าควรแบ่งอย่างไร หลักเกณฑ์ทั่วไปในการแบ่งก็คือ แต่ละฝ่ายจะได้ส่วนจากการแบ่งเงินค่าขายบ้านตามอัตราส่วนที่ตนได้จ่ายเงินชื้อบ้าน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น

(176) Hine v. Hine (1962) 3 All E.R.345

(177) Puxton, op.cit. p.37

(178) คำว่า Matrimonial Home มีความหมายกว้าง คือรวมทั้งบ้านและของเครื่องใช้ภายในบ้านที่เข้าร่วมกัน ดู P.M.Bronley, Family Law 4th rev. ed.

London: Butterworths 1971, p.275

มักจะมีข้อเพราะคู่สมรสฝ่ายหนึ่งออกเงินค่าช้อบ้านเป็นส่วนใหญ่และคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งออก
 ค่าใช้จ่ายในบ้านจึงเป็นการยากที่ศาลจะคำนวณได้แน่นอนว่าแต่ละฝ่ายได้มีส่วนอย่างแท้จริง
 ในการช้อบ้านนั้นมากน้อยเท่าใด ศาลอังกฤษจึงหาทางออกโดยแบ่งเงินค่าช้อบ้านให้แก่
 คู่สมรสทั้งสองฝ่ายคนละครึ่ง (179)
 เพราะเหตุว่าคู่สมรสแต่ละฝ่ายต่างก็มีส่วนช่วยกันคนละไม้
 คนละมือ กล่าวคือสามีก็ต้องหาเงิน ภรรยาช่วยประหยัดจึงมีเงินเหลือพอช้อบ้านและ
 ช่าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าคดี Rimmer v. Rimmer เป็นจุดเริ่มต้น
 ของระบบสินทรัพย์ของกฎหมายอังกฤษ แต่ศาลบางศาลก็ยังไม่เห็นคล้อยตามนัก เช่นในคดี
 Allen v. Allen (180) ศาลอุทธรณ์เห็นว่าแม้ภรรยาจะช่วยออกเงินค่าใช้จ่ายในบ้าน
 แต่ไม่ได้ออกเงินค่าช้อบ้าน ภรรยาไม่มีสิทธิในบ้าน ในกรณีที่มีการเอารายได้ของทั้งสองฝ่าย
 มารวมกันโดยที่ภรรมามีส่วนหารายได้อยู่มากพอสมควร แม้สามีจะเป็นผู้จ่ายค่าไถ่จำนอง
 แต่ฝ่ายเดียว ภรรมาก็ยังคงมีสิทธิในบ้านทั้งหนึ่ง เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานใดที่แสดงเจตนา
 ให้เห็นว่าภรรมาคควรได้ส่วนแบ่งต่างไปจากนี้ (181)

หลักเกณฑ์ในการแบ่งเงินค่าช้อบ้านในกรณีภรรยาเพียงแต่ช่วยออกค่าใช้จ่าย
 ในบ้านตามปกติปรากฏชัดเจขึ้นเมื่อสภาสูงของอังกฤษมีความเห็นในคดี Gissing v.
 Gissing (182) ว่าในกรณีเช่นว่านี้ให้ถือว่าไม่มีข้อสันนิษฐานใดว่าสามีประสงค์จะให้
 ภรรมามีส่วนเป็นเจ้าของบ้าน แม้ว่าการช่วยออกค่าใช้จ่ายในบ้านจะทำให้สามีผ่อนส่งค่า
 เช่าช้อหรือค่าไถ่จำนองไว้สะดวกขึ้นก็ตาม ในคดี Gissing v. Gissing สามีเป็นผู้ช้อบ้าน
 ในนามของสามีและเป็นผู้ออกเงินค่าบ้านทั้งหมดภรรยาเพียงแต่เอาเงินออมปลูกหญ้าและช้อ

(179) Rimmer v. Rimmer (1953) 1 Q.B.63

(180) (1961) 3 All E.R.385

(181) Fribrance v. Fribrance (1957) 1 All E.R.357

(182) (1970) 2 All E.R.780

เครื่องเรือน ซึ่งดาเทียบคดี Nixon v. Nixon (183) ก็จะเห็นว่าต่างกัน กล่าวคือ
 ในคดี Nixon v. Nixon ภรรยาทำงานในกิจการค้าของสามีโดยไม่ได้รับค่าจ้าง และ
 สามีได้อำนาจเงินดังกล่าวไปซื้อทรัพย์สิน ภรรยาขอแบ่งในทรัพย์สินเหล่านั้น
 เป็นหุ้นส่วนหนึ่งไม่ว่าจะโดยอำนาจมาตรา 17 ของ Married Womens Property Act
 หรือไม่ (184)

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบกันบ่อยก็คือการที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไถ่ถอนหรือ
 ลงแรงทำให้บ้านมีราคาเพิ่มขึ้น คู่สมรสฝ่ายนั้น ๆ จะมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเพิ่มขึ้นเพราะเหตุ
 ดังกล่าวหรือไม่ ในคดี Appleton v. Appleton (185) ศาลเห็นว่าฝ่ายที่ทำให้บ้านมี
 ราคาเพิ่มขึ้นควรมีสิทธิได้ ราคาที่เพิ่มขึ้นนั้น หลักดังกล่าวแล้วแม้ว่าจะมีคำพิพากษาที่สำคัญสอง
 ฉบับ คือ National Provincial Bank Ltd. v. Ainsworth (186) และ Pettit
 v. Pettit ไม่เห็นด้วยก็ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ใน Matrimonial Proceedings
 and Property Act 1970 (187)

(2) สิทธิที่จะอาศัยในบ้านที่ไถ่มาในระหว่างสมรสต่อไป

การให้สิทธิอยู่อาศัยในบ้านที่ไถ่มาในระหว่างสมรสต่อไปแก่หญิงเคม็งคุมครองหญิง
 และบุตร ตามมาตราหนึ่งของ Matrimonial Homes Act 1967 บัญญัติคุ้มครองสามี
 หรือภรรยาผู้ไม่มีสิทธิที่จะอยู่อาศัยในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือบุคคลสิทธิ ไม่ให้ถูกไล่ออกจากบ้าน
 หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของบ้านที่ตนอยู่อาศัยอยู่แล้วโดยคู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิในบ้าน
 เว้นแต่ศาลจะอนุญาต และแม้ในกรณีที่ไม่ได้อยู่อาศัยมาก่อนศาลก็อาจอนุญาตให้เขาไปอยู่

(183) (1970) 3 All E.R. 1133

(184) Puxton, op.cit; p.268

(185) 1 All E.R. 44

(186) (1965) A.C. 1175

(187) Puxton op.cit. p.270

และครอบครองบ้านนั้น ๆ สิทธิครอบครองนี้มีอยู่คราวเท่าการสมรสและคราวเท่าคู่สมรสอีก
 ฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใน (188) ในกรณีที่มีการขายมีสิทธิในส่วนหนึ่งของบ้านและถูกดำเนินคดี
 ภรรยายังคงมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในบ้านนั้น ๆ ต่อไป แต่ไม่อาจอ้างสิทธิในอสังหาริมทรัพย์นอก
 (ผู้ซื้อหรือผู้รับจ้าง) จึงเห็นได้ว่า การคุ้มครองในกรณีหลังนี้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 38(9)
 ของ Matrimonial Proceeding and Property Act 1970 มีประโยชน์
 มาก แต่โดยเหตุที่ มาตราสองของ Matrimonial Homes Act 1967 ยอมให้คู่สมรส
 จดทะเบียนสิทธิอาศัยไว้ในทะเบียนนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้ขายหรือจำหน่าย
 โดยปราศจากความยินยอมของคนหรือของศาลอยู่ในตัว

สำหรับหลักเกณฑ์ของการอยู่อาศัยต่อไป หรือขอเช่าอยู่อาศัยในบ้านที่ได้มาใน
 ระหว่างสมรส คงเป็นไปตามมาตรา 1(3) และ (4) ของ Matrimonial Homes Act
 ซึ่งมีความบัญญัติว่า ศาลอาจสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

make such order as it thinks just and reasonable
 having regard to the conduct of the spouses in
 relation to each other and otherwise, to their
 respective needs and financial resources, to the
 needs of any children and to all the circumstances
 of the case, and, without prejudice to the gener-
 ality of the foregoing provision,
 (a) may except part of the dwelling house from
 a spouse's rights of occupation (and in particu-
 lar a part used wholly or mainly for or in con-
 nection with the trade, business or profession of
 the other spouse);

(b) may order a spouse occupying the dwelling house or any part thereof by virtue of this section to make periodical payments to the other in respect of the occupation;

(c) may impose on either spouse obligations as to the repair and maintenance of the dwelling house or the discharge of any liabilities in respect of the dwelling house.

Orders under this section may, in so far as they have a continuing effect, be limited so as to have effect for a period specified in the order or until further order.

ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียวเป็นผู้เช่าบ้านและมีสิทธิการเช่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองการเช่า (The Rent Acts) และคู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิการเช่านี้ทอดทิ้งคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่สมรสฝ่ายที่ไม่มีสิทธิการเช่าเข้าสวมสิทธิและได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติคุ้มครองการเช่า (189)

3.7.3 การเปิดบัญชีเงินฝากในธนาคารร่วมกัน

ในการพิจารณาว่าใครจะมีส่วนในเงินฝากที่เปิดบัญชีไว้กับธนาคารร่วมกันนั้น ศาลมักใช้หลักเกณฑ์เดียวกับที่ใช้กับกรณีของสินสมรสอื่น ๆ กล่าวคือ ถ้าคู่สมรสแสดงเจตน์จำนงล่วงหน้าว่าจะแบ่งอย่างไร ศาลก็จะพิพากษาดำเนิน แต่ถ้ามิได้มีข้อตกลง ศาลมักแบ่งให้เท่ากันแม้ว่าคู่สมรสจะได้ฝากเงินเข้าไปในบัญชีร่วมกันนั้นไม่เท่ากัน (190) เพราะเป็นการ

(189) Matrimonial Homes Act s.7

(190) Jones v. Maynard (1951) Ch.572

ยากที่ศาลจะพิจารณาหารายละเอียดว่าคุณสมรสแต่ละฝ่ายได้มีส่วนช่วยกันออกค่าใช้จ่ายในบ้านคนละเท่าใด อาจเป็นได้ว่าฝ่ายที่มีเงินฝากน้อยยอมเสียสละรายได้ของตนไปในการเลี้ยงดูครอบครัวหรือซอหาของใ้ภายในบ้าน ปัญหาที่ยากมากขึ้นเมื่อมีการซื้อสิ่งของแบบเช่าซื้อซึ่งมีการเรงรัดจากผู้ให้เช่าซื้อ

3.7.4 เงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในบ้าน

ในสมัยก่อนหน้าปี คศ. 1964 ถ้าภรรยาผู้เป็นแม่บ้านประหยัดการใช้จ่ายในบ้านและถ้าสามีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในบ้านแต่ฝ่ายเดียว เงินส่วนที่เหลือตกกลับไปที่สามี ซึ่งนับว่าเป็นธรรมอย่างยิ่งเพราะเป็นเงินที่เหลืออยู่ก็ด้วยที่ภรรยาพยายามมัธยัสถ์ แต่ต่อมา Married Women's Property Act 1964 ได้กำหนดให้ สามีภรรยาที่ส่วนแบ่งเท่ากันในเงินออมที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในบ้านเรือนหรือในสิ่งของที่ซื้อเข้ามาโดยใช้เงินออมนั้น ๆ ทั้งนี้เมื่อคุณสมรสไม่ได้ทำข้อตกลงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (192)

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(191) Puxton, op.cit,p.37

(192) Ibid,p.275